Mikołaj
autor.

GLORIA S. IGNATII SOCIETATIS IESV FVNDATORIS.

Quam ei, Diuino beneficio, peperit, tũ eius admirabilis Sanctimonia, miraculis & Canonizatione confirmata; tũ S. Francisci Xauerij eius Socij,& Spiritualis Filij, vita sanctè & mirabiliter trãsacta; tum magna Societatis per eum institutæ commendatio, à S. Teresia, varijs modis vulgata; tum extraordinarium S. Philippi Nerij de IGNATIJ sanctitate testimonium, & cum eo eiusq; Societate, arcta necessitudo; nec non eximia Sanctitas S Caroli Borromæi, per vsum Spiritualium Exercitiorum S. IGNATII, diuinitùs deriuata, eiusq; erga Societatem IESV beneuolentia, & obseruantia.

Quæ omnia sigillatim demonstrata, & in gratiam Societati IESV addictorum, è certißimis fontibus, paginâ sequenti commemoratis, hausta, lector inueniet, cum Indice rerum hoc Opusculo explicatarũ, stylo eam ob causam dißimili & vario, quia ipsismet verbis omnia enarrare placuit, (ad conciliandam maiorem historiæ fidem) quibus vsi sunt ij, ex quibus hæc excerpta sunt.

Domus Crac.

Cum licentia Superiorum.

CRACOVIÆ,
In Officina Andreæ Petricouij, S. R. M. Typogr.
Anno Domini, 1622.

Approbatio.

Ego Sebastianus Nucerinus S. Theologiæ Doctor, Ecclesiæ Cathedralis Cracouien: Ordinarius Concionator, librorum in Diœcesi Crac: in lucem prodeuntium Censor, fidem præsentibus facio, quia Opusculum hoc de Gloria Sancti Ignatij Loyolæ, Societatis IESV *Fundatoris, à Patribus eiusdem Societatis prius relectũ, vidi, ac deuoto studio probaui: atque vt lucerna hæc in candelabro Ecclesiæ typo poneretur, potestatem feci. Crac: 6. Iulij, 1622.*

Sebastianus Nucerinus.

Fontes

Fontes ex quibus excerpta sunt quæ in hoc opusculo ipsismet authorum verbis ac phrasibus narrantur.

Processus varij pro Canonizatione SS. Ignatij & Xauerij facti, de solius S. Ignatij vita & virtutibus, sexcenta & septuaginta quinque testium iuratorum, testimonia grauissima continentes.

Relationes Auditorum Sacræ Rotæ Romanæ, scripto datæ Summo Pontifici, excerptæ ex varijs Processibus authoritate Apostolica factis, pro Canonizationibus SS. Ignatij, Xauerij, Teresiæ, Philippi Nerij: &

rij : & ab Illustrissimis Cardinalibus Sacrorum, vt vocant, Rituum (quibus à Sũmo Põtifice examinãdæ, fuerunt traditæ) receptæ & approbatæ.

Relationes nomine Cõgregationis Cardinaliũ Sacris Ritibus Præpositorum factæ in Consistorio secreto coram S. D.N. GREGORIO XV. ab Illustr: Cardinali à Monte Francisco Maria, Episcopo Portuensi, Romæ hoc anno impressæ, super vita, Sanctitate & miraculis SS. Ignatij, Xauerij, Teresiæ, & Philippi Nerij.

Res gestæ SS. Ignatij, Xauerij, Teresiæ, Philippi Nerij, Caroli

Caroli Borromæi, Romæ, Neapoli, Salmanticæ, Venetijs, Madriti, Antuerpiæ, Coloniæ, Ingolstadij, Dilingæ, Augustæ, & alijs in locis, cum approbatione Superiorum editę.

CAPITA HVIVS OPVSCVLI.

Compendij vitæ S. IGNATII DE LOYOLA, FVNDATORIS SOCIETATIS IESV.

CAPVT I.

Ortus S. Ignatij, & ad meliorem vitam conuersio.

NAtus est S. IGNATIVS in ea Hispaniæ parte, quæ ad Pyrenæum pertinet, & Cantabria nominatur, Anno 1491. Patrē habuit Bertrandum Iannez, Ognes & Loyolæ Dominum, illustris atque antiquæ Familiæ: Matrem legitimo marito æqualem virtute ac nobilitate, Mariam Sanchez, claris ortam parentibus, Baldæ Dominis. Quæ duæ in Cantabria Familiæ, earum sunt è numero, quæ Magnæ appellantur apud Hispanos. His ortus Parentibus S. IGNATIVS, cùm esset eximia & animi & corporis indole, in Curia Ferdinandi Re-

gis Catholici, inter honorarios pueros aliquandiu versatus, bellicæ laudis appetens, ad Antonium Manricum Naiaretinum Ducem, Proregem Nauarræ, cum quo Loyoleæ gẽti necessitudo vetus intercedebat, sese contulit, ac rei militari operam dare cœpit. Sed cùm ab exercitu Gallorum, arx Pampilonẽsis, Nauarræ caput, oppugnaretur, cuius defensionem IGNATIVS susceperat, ei ante alios dimicanti, lapis ex muro vi bombardæ excussus, læuam læsit tibiã, dexteram verò adeò confregit, vt semiuiuus corruerit, feriâ secundâ Pentecostes, 26. Maij, 1521. Strato IGNATIO, arx à Gallis capta: IGNATIVS ab ijs honorificè tractatus, curatus, remissúsque ad suos, cùm lecto affixus, fallendi temporis causa, librum aliquem profanum sibi dari iusisset; duo ei libri traditi sunt, quorum alter Christi Domini, alter Sanctorum vitas continebat. Eorum lectione, tam ardenter incensus est, vt decreuerit mundum relinquere, Christi ac Sanctorum vestigia sequi, Hierosolymam proficisci, vt ibi fideles promoueret in spiritu, infideles verò ad Euangelium adduceret.

CA-

CAPVT II.

Res à S. Ignatio gestæ, à sua conuersione ad finem vitæ.

CVratis vulneribus S. IGNATIVS, parentes, res omnes mundanas, valdè licet repugnante germano fratre, reliquit: & Christo deinceps militaturus, ad Monasterium Montis Serrati, Ordinis S. Benedicti, perrexit, ibiq; generali Confessione (cuius tunc vsus propè incognitus erat) repetita; gladio & pugione, quibus antea mundo meruerat, in templo eiusdem Monasterij suspensis, tunicâ talari asperâ indutus, fune præcinctus, capite nudo, totã eam noctem, cui dies festus Angelicæ Salutationis illuxit, peruigil ante aram SS. Virginis Mariæ, diuino se cultui cõsecrauit, Anno 1522. Inde digressus, faciens dignos pœnitentiæ fructus, in Hospitali Minoressano, & in specu ad littus fluuij per campũ Minoressanum decurrentis, Romam venit Anno 1523. vbi ab Adriano VI. Pontifice, Apostolica benedictione suscepta, Hierosoly-

 mam

mam contendit. Sed cùm ibi remanere, & animarum saluti operam nauare, ob pericula Turcarum impendentia, , vetitus fuiſſet, in Hiſpaniam rediјt, vbi, quò meliùs ſecuriùſq; in ſpiritualibus rebus proximis poſſet vtilitatem afferre, triginta iã annos natus, primò Barcinone Grammaticæ, deinde Compluti per annum & dimidium, Philoſophiæ ac Theologiæ, ſtuduit: tandem Pariſijs, omnia illa ſtudia repetijt, ferè per octennium; ex eleemoſynis victitans, & officia charitatis, humilitatis ac pœnitentiæ, non intermittens. Pariſijs ſanctæ vitæ exemplo, precibus & pijs colloquijs, nouem ſocios, & inter eos S. FRANCISCVM XAVERIVM, collegit; virtute ac ingenio doctrinâq; illuſtres: atq; vnà cum ipſis huiuſmodi ſe voto obſtrinxit, vt abſolutis ſtudijs, & rebus omnibus contemptis, Hieroſolymam peterent, ibiq; ſe animarum procurandæ ſaluti totos traderent: quòdſi per annum nauigandi ſe non offerret occaſio, vel Hieroſolymis permanere prohiberentur, illo voto iam abſoluti, Romam irent, & ſuam ipſorum operam,

Summo Pontifici ad auxilium ſpirituale proximorum deferrent. Verùm cùm ex ſtudiorum laboribus & vigilijs, grauem ſtomachi morbum Pariſijs contraxiſſet, Doctoris laureâ, poſt rigidiſſimũ examen, ſponte quæſitum & impetratum, in illa Vniuerſitate cum ſocijs, ornatus, iuſſu Medicorum, & Sociorum conſilio, in patriam redijt. Ibi varijs miraculis editis, cùm conualuiſſet; Venetias, quo ſocij ex compoſito venire debebant, etiam ipſe profectus, in ea Vrbe ad Sacerdotium promotus eſt. Sed elapſo iam anno inter Socios condicto, & nauigatione in Palæſtinam, (propter pacem inter Turcas ac Venetos per id tempus ſublatam) intercluſa, Romam cum Socijs venit, initio anni 1537. Romæ Summo Pontifici ſuã obtulit operam, ad proximorum ſalutem. Pontifex collaudatis pijs Patrum ſtudijs, duobuſq; S. IGNATII Socijs prælegendis S. Scripturæ, & Theologiæ Scholaſticæ lectionibus publicis, in Vniuerſitate Romana (quam vulgò Sapientiã vocant) applicatis, per S. IGNATIVM, eiuſq; ſpiritualia Exercitia, iuuit

plurimos. Interim S. IGNATIVS Societatem IESV, ad fidei defensionem, propagationemq́ᵹ, atq; ad animarum fructum instituit, & à Sede Apostolica confirmari curauit, Anno 1540. & in Societate IESV, præter tria vota cum alijs Religionibus communia, quartũ adiunxit, quo promittitur Obedientia Summo Pontifici, eundi etiam sine viatico ad infideles & Turcas, propter salutem animarum. Exinde Constitutiones eiusdem Societatis condidit, admirabilibus diuinis luminibus (de quibus suo loco dicetur) illustratus. Et cùm Sociorum omnium vnanimi consensu, Præpositus Generalis electus esset, Societatemq́; cum summa prudentiæ & sãctitatis laude, annis quindecim, mensibus tribus, ac diebus nouem, gubernâsset, & Socios suos per vniuersum Orbẽ terrarum, circiter mille distribuisset, in centum ferè domicilijs; non tantùm in Italia, Hispania, Gallia, Germania; sed etiam in Orientali & Occidentali India, Iaponia, Brasilia, Æthiopia, Persia, innumeris hominibus per se, & suos, ad veram fidem ac pietatem conuersis;

multis rebus ad S. Ecclesiæ bonum institutis, frequentiâ sacrarum Concionum, Lectionum, Missarum, Confessionum ac Communionũ, diaboli fraude iam pridem extinctâ, Romæ primùm, deinde in alijs Orbis vniuersi regionibus introductâ, & noua quadam vniuersæ Ecclesiæ luce allata; plenus meritis, Apostolica benedictione & Sacramentis ritu Catholico munitus, IESVM inuocans, leuissima febricula extinctus, placidissimè spiritum Deo reddidit, Anno Dñi 1556. vltima Iulij, ætatis 65. virtutibus ac miraculis, tum in vita, tum post mortem, alijsq́; admirabilibus, & valdè raris Dei donis, (de quibus iam agendum erit,) ornatus.

CAPVT III.

Donum Prophetiæ in S. Ignatio perfectißimum.

CVm prophetiæ donum cum virtutibus collatum diuinis, inter infima sit sanctitatis ornamenta, ideòque sine gratia & amicitia Dei esse possit; ab eo ordiri placuit Sãctimoniæ Sancti

IGNATII commendationem. Quoniam verò Prophetico lumine, remota à Prophetarum ſenſibus ſolēt cognoſci; & multo poſt futura, veriſſimè prædici: & ſecreta humanorum cordium introſpici: & quod his omnibus maius ac mirabilius eſt, ipſius Dei arcana, omnē humanæ intelligentiæ facultatem excedentia, certiſſimè intelligi; hæc omnia S. IGNATIVS in gradu habuit eminentiſſimo. Primo ſtatim anno à conuerſione, S. IGNATII mentem cælesti lumine Deus illuſtrare cœpit admirabiliter. Cùm enim religionis cauſa, Ædem S. Pauli Apoſtoli extra Oppidum Minoreſſam peteret, & in ipſo itinere ad Rubricatum amnem, qui Minoreſſam interfluit, conſtitiſſet, nec opinanti repente diuina quædam oborta lux eſt, tanta, tamq; mirifica, vt momento penè temporis, nullo magiſtro, quamplurima clarè perſpexerit, non ſolùm de fidei Chriſtianæ myſterijs, verùm etiam de alijs, vel ſubtiliſſimis Philoſophorum quæſtionibus atq; decretis, quaſi nitidiſſimo quodam in ſpeculo perſpicuè cerneret ea, quæ poſt

multam accuratamq; lectionem, maximoſq; labores ac vigilias, vix demū ſolent homines intelligentiâ comprehendere: atq; in eo cæleſti prorſus intuitu, non ſine ſumma animi voluptate diutiùs acquieuit. Rurſus per ſignificationes arcanas, & myſtica quædam exempla, oblatus eſt eius menti modus ipſe, quem in huius vniuerſi molitione ſummus ille rerum opifex tenuit: quas illuſtrationes atq; doctrinas, vt omnino vires naturales excedunt, ſic poſtea negabat S. IGNATIVS poſſe verbis adumbrari, ne dum exprimi. Atq; eius generis per id tempus, planè diuinitùs alia multa percepit. Quibus diuinæ clementiæ ſubſidijs, in recta fide vſq; adeò confirmatus eſt; vt etiamſi nulla extitiſſent Chriſtianæ religionis monumēta vel teſtimonia, nequaquam tamen dubitâſſet, ex ijs tantūmodò, quæ Deo ſibi aperiente cognouerat, mortem pro defenſione Catholicæ veritatis oppetere. Quare meritò S. IGNATIVS illud S. Pauli Apoſtoli vſurpare poteſt: *Neq; enim ego ab homine accepi illud, neq; didici, ſed per reuelationem* IESV *Chriſti.* Quem

fidei S. IGNATIO adhuc literarum ignaro, diuinitùs infusum modum extraordinarium, & Sacræ Rotæ Auditores, & Cardinales SS. Rituum in Relatione Summo Pontifici facta, obseruârunt. Deinde post studiorum exactum curriculum, & Venetijs, & in Vicetino secessu, & in Romano itinere, tam crebra diuinitùs lumina, tam liquidas animi voluptates percepit; vt in antiquum statum illum Minoressanum, (quem postea, ob singularem & eximiam illius temporis in se Dei benignitatem, religioso ioco, primitiuam suam Ecclesiam appellare consueuerat,) non solùm ex integro, sed etiam cum fœnore sibi restitutus esse videretur. Constitutiones Societatis scribens, tum de alijs rebus, tum potissimùm de SS. Trinitatis mysterio diuinitùs sæpè illustrabatur: de Diuina essentia, de distinctione & proprietate personarum, tam cōtinua, excellenti, & abstracta à sensibus intelligentia, vt idem ipse in authographo libello, qui post mortem eius repertus est, dicat, fieri non potuisse, vt vel multorum annorum studijs parem consequere-

queretur. In alio item scriptum reliquit, videri sibi in hac vita, maiorem se habere non posse, eâ, quam sibi Deus, in quadam visione patefecisset. Quæ tot tantæque notiones cum incredibili iucunditate coniunctæ, non ad exigui temporis fructum, sed ad dies sæpè cōplures, hærere eius pectori consueuerant: vt quocunq; ingrederetur, eæ comites sequerentur, cum eoq; siue in cubiculo, siue in cœnatione, siue apud suos, siue apud alienos semper habitarēt, & quodammodo pernoctarent: quarum æstu magnitudineq; sic absorbebatur, & à seipso peregrinabatur interdū, vt similis esset hominis, qui corpore terras coleret, mente cœlum. Primo quoq; post suam conuersionem anno, dum Minoressæ commoraretur, res præcipuas, Societatis IESV à se postea instituendæ; eas præsertim, quibus ea à cæteris Religiosis Ordinibus distinguitur, Deo reuelante didicit: quemadmodum & P. Iacobo Layni, vni è primis Socijs, ipsemet palàm fassus est, & alijs grauissimis Patribus indicauit. A quibus cùm rogaretur, quam ob causam

hæc & illa, à more aliorum Ordinum, discrepantia, in Societate constituisset, eorum singillatim rationibus redditis, ad extremùm, rationum omnium summam, solebat referre ad eximiam mẽtis illustrationem Minoressæ diuinitùs acceptam, & ad Minoressanum secessum, in quo perspicuas harum rerum, notiones à Deo impressas, & quasi consignatas in animo suo acceperat.
Discedens ex Hispania S. IGNATIVS, & Ioanni Paschali, tunc adolescentulo, pia in reliquam vitam dans præcepta, petenti quid secum futurum esset: bono, inquit, animo, esto fili, vbi adoleueris, vxorem duces, multisq; incommodis afflictaberis, quæ te solui delicis, & in auxilio diuino implorando torpere minimè patientur: Dictis euentus respondit. Vnum è Socijs vitæ solitariæ amore captum, de Societate deserenda cogitantem, spectroq; diuinitùs immisso perterritum, Deo reuelante, cognouit. Petro Ferro Patauino, infirmo, sine spe humana sanitatis iacenti, omni asseueratione prædixit, breui eũ à Dei Matre sanandum. Et ita nocte

inse-

insequente, totis sensibus vigilanti ægroto, Dei Mater nobili Virginum stipata choro apparuit, eũdemq; sua imagine tradita, sanauit. Postridiè reuersus IGNATIVS hilari præter solitum ore, noui non ignarus euenti, Petrum sanum, inuisit, subiecitq;: Nõnè ego dixi, fore, vt Dei genitrix te sanaret? Mortem Agnetis Paschaliæ, Barcinone sanctissimè obitam, Romæ Dei monitu præsensit, vt litteræ Antonij Araozij, qui morienti viduæ adfuerat, nihil ei super illa re noui postmodum attulerint. Antuerpiæ multò ante Societatem fundatam, Petro Quadrato Hispano, tunc adolescenti prædixit, eum fore Fundatorem Collegij Societ: IESV. Et ita euenit, fundauit enim cum Francisca Manionia vxore, Collegium Societatis, Methymnæ. Simonem Rodericum periculoso morbo correptum, prædixit verissimè, è morbo euasurũ. Quidam haud ita pridem in Societatẽ receptus, cùm ex imposito sibi munere tantâ molestiâ afficeretur, vt somnum capere vix posset, ac de repetendo sæculo cogitaret, S. IGNATIVS rem diui-

nitùs

nitùs odoratus, adoleſcentem nocte intempeſta è lectulo vocari ad ſe iuſſit, omneſq; illi obſtupeſcenti, ſenſim eius animi receſſus ac latebras patefecit, ſimul & perturbationes, admirabili dexteritate ſedauit.

Eodem charitatis officio erga alios quoque multos, pari perſpicacitate perfunctus eſt; qui cùm ſuos morbos propter inſcitiam aperire nõ poſſent, vltro ijs ipſemet ante, medicinam, & genus ægritudinis, & cauſas detegebat. Stephanum Baroellum periculosè ægrotantem, non moriturum ex eo morbo, prænunciauit; qui haud ita multò poſt, non ſine magna omnium admiratione conualuit.

Cùm Socij Venetijs magna aduerſariorum potentia validè premerentur, ac penè ab incepto deſiſtere decreuiſſent, S. IGNATIVS admonitus de periculo à Socijs, reſpondit; Chriſti cauſam ne defererent, eodem adiuuante voti compotes fore: nec vana fuêre promiſſa, quippe octauo poſt die, cauſa noſtris adiudicata eſt in Senatu, cunctis ferme ſuffragijs, atq; à peritis rerum æ-

ſtima-

ſtimatoribus, non leue miraculum eſt habitum, in eiuſmodi Ciuitate, à duobus ignotis & peregrinis S. Patris Socijs, ijſq; Hiſpanis, clariſſimorum ciuium opes & gratiam ſuperatam fuiſſe.

Franciſcum Borgiam Gandiæ adhuc Ducem, & P. Iacobum Laynez, prædixit, Societatis IESV Præpoſitos Generales futuros. Michaëli Arrouire tunc adhuc iuueni, occultiſſimas cordis cogitationes de Matrimonio ineundo detexit, ſimul & calamitates ſubſecuturas, certo euentu comprobatas. Omitto alia exempla Prophetici luminis, quia breuitas Compendij, plura referre non permittit.

CAPVT IV.

Frequentes & multiplices S. Ignatij viſiones.

ET cæleſtia viſa, ad quandam luminis Prophetici ſpeciem, ſpectare videntur; ideo hoc loco commemoranda ſunt, ex quibus quamuis ſanctitas Dei ſeruorum petenda non ſit, cùm ſine ijs ſoleat eſſe, & poſſit: quia tamen

eæ quo-

eæ quoq; sunt ornamentum quoddam sanctimoniæ, commemorandæ sunt; nam & his quoque, & quidem in gradu altissimo, qui in hac vita haberi possit, S. IGNATIVS plenus fuit.

Prima S. IGNATII visio fuit S. Petri Apostoli, deploratam à medicis eius valetudinem, diuinitùs adferentis. Quem enim Diuina Maiestas elegerat, in Ecclesiæ suæ propagatorem, ac defensorem acerrimum, conuenienti diuinæ prouidentiæ modo, per Ecclesiæ suæ primum post Christum Pastorem, ac Principem, sanari uoluit. Paterna in domo ægrotanti, noctéq; quadam vigilanti, augustissimâ specie, ac beatissimo lumine fulgens Maria Virgo, vna cum paruulo IESV, non modò sese palam ostendit; verumetiam incredibili benignitate spectandam, aliquamdiu præbuit. Quo viso mirificè recreatus IGNATIVS, tantum repente odium, fastidiumq; concepit eorum, quæ apud cœcos mortales prima putãtur, ac præsertim quæ cum inhonesta voluptate coniuncta sunt, vt omnes rerum illarum, quamuis diuturno vsu ac vetustate cor-

te corroboratas imagines, ex hominis memoria, confestim aspectus ille deterserit.

Sæpissimè item eadem Dei Mater S. IGNATIO, præsertim eo tempore, quo Constitutiones Societatis IESV scribebat, sese videndam præbebat, vel pro illo orans, eumq; sua præsentia recreans, vel Societatis Constitutiones confirmans.

Frequentissimè item D. IESVS eundem dulcissimâ suâ pręsentiâ solari dignatus est, & Minoressæ, & alijs in locis. Cùm Venetias contendens, à comitibus itineris, in campis circumpadanis destitutus esset, eò quòd præ imbecillitate, haud ita æquaret gradus, Christus Dominus proximâ nocte sese illi, quemadmodum antea sæpè fecerat, visendum obtulit, recreatumq; mirificè, intra ipsa Patauina mœnia primùm, deinde Venetias, sine vllo errore aut difficultate, perduxit.

In nauigatione quoq; Hierosolymitana, sese illi non semel ostendit, eumq; magnoperè confirmauit, ac deniq; incolumem ad portum Palæstinæ per-

perduxit. Hierosolymis, cùm ab Armenio quodam asperè admodùm increparetur, deinde immissa manu & brachio ferociùs apprehēsus, ad diuersorium traheretur; inter eas contumelias Christum sibi præsentem, & vsque ad hospitium præeuntem, incredibili quodam genere consolationis, aspexit.

Romam, ad Societatem fundandam, duobus cum Socijs venienti, orandi causa, non longè ab Vrbe templum ingresso, qualia passim imposita militari viæ cernuntur, statimq; vt sæpè solebat, abstracto à sensibus, atq; alta quadam animi contemplatione defixo, clarissima in luce, per speciem illi sese Deus Pater ostendit, IESV filio baiulanti crucem, & crudelissimis affecto supplicijs, præsentem IGNATIVM, Sociosq; commendans: quos ille, cùm in fidem ac patrocinium libentissimè recepisset, ad IGNATIVM placido ac sereno vultu conuersus, hæc ipsa effari verba dignatus est: *Ego vobis Romæ propitius ero.* Atq; id ipsum vel inprimis causæ fuit, cur S. IGNATIVS confirmatæ postmodum Societati, salutare potissimùm IESV nomen indiderit.

Sed

Sed & ipsarum diuinarum personarū, modò omnium simul, modò aliquarum tantùm; & ipsius Diuinæ essentiæ, frequentissimis visionibus, mentem illius illustrari fuisse solitam, præsertim in Sacrificio Missæ, & eo tempore, quo Constitutiones Societatis IESV scribēs, diuinæ sapientiæ lumen approbationemq; quærebat, eius vitæ Scriptores affirmant, & euidenter apparet ex satis magno libello eius visionum, quas pietatis & memoriæ causa in Ephemeridē retulit: quæ in eo adeò fuerunt illustres, & ipsa Diuinæ essentiæ intima arcana penetrantes, vt non dubitârint hoc sæculo viri quidam doctissimi, Theologiæ Scholasticæ & Mysticæ Doctores, toto Orbe notissimi, in editis libris asserere; si vera est ea sententia, quam cū S. Thoma, alijsque primarijs Ecclesiæ Patribus plerique sequuntur, adhuc in hac vita, clarè, & non per speciem, more beatorum, etsi ad breue tempus, visam esse Diuinam essentiam à Moyse & Paulo Apostolo; & vt alij recentiores quidam putârunt, à S. Augustino, S. Benedicto, & B. Ægydio S. Francisci

 comi-

comite; etiam non improbabiliter tribui posse S. IGNATIO, claram Dei visionem in hac vita, qui verbis disertis ipse de se manu propria, dum leges Societati præscriberet, scriptum reliquit, visum à se non semel ipsum Diuinum esse, ipsamq; Diuinam essentiam. Et cùm nondum literas didicisset, tamen sublimi ratione, per visionem intellectualem, de vnitate essentiæ, & personarum Trinitate adeò instructus est, vt homo idiota, librum de Trinitate scripserit, suæ conuersionis initio.

Huc referenda est celeberrima S. Spiritus visio, qui S. IGNATIO Constitutiones Societatis condenti, tum alio modo, tum vti olim Apostolis, modo insolito, in flãma ignea sæpè apparuit.

Sed & Sanctorum Angelorum, ac beatarum animarum apparitionibus, non semel purissima S. IGNATII mens recreata est.

Cùm in Cassinati monte, Exercitiis Spiritualibus excoleret ad pietatem; Procuratorem Cæsaris, Petrum Ortizium, & pro salute B. Hozij socij sui; (quem grauiter ægrotare cognouerat;)

Domino supplicaret, repente vidit in spiritu (quod ipsum ibidem S. Benedicto fertur olim in obitu Germani Episcopi contigisse) animam socij, luce clarissimâ radiantem, deducentibus Angelis in sublime ferri, atq; ipsa demum cœli beatissima regna conscendere.

Eidemq; S. IGNATIO paulò post, dum ad rem Diuinam accedit, in ipso Missæ introitu, Sanctis omnibus ritè appellandis, lucidissimum cælestium agmen subitò apparuit, sic, vt in ijs B. Hozium, eximio fulgore micantem, sine vlla dubitatione dignosceret. Qua ex vtraq; visione tanto est gaudio delibutus, vt multos dies præ dulcedine lachrymis temperare nequiuerit.

Cùm Ioannes Codurius è primis Patribus vnus, è graui morbo in vltimum vitæ periculum esset adductus, ad rem diuinam pro eius salute faciendam S. IGNATIVS, ædem S. Petri in Monte Aureo petijt: cùm ad medium ferè peruenisset pontem Ianiculensem, (qui Sixti pons hodie dicitur;) sublatis intentisq; repente in cælum oculis, animam Codurij cõspexit luce coruscam,

in cœlum, inter choros Angelicos deportari, deinde conuersus ad comitem Baptistã Violam: Domum redeamus, inquit, Codurius noster migrauit è corpore.

Alio quoque tempore Societatis Constitutiones scribenti, Sanctos cum Deo regnantes, tali modo sese ostendentes aspexit, quem se explicare posse negabat.

Sæpissimè etiam, non internis tãtum mentis auribus, sed externis quoque, cœlestis musicæ concentus suauissimos audiebat, dum Societatis Constitutiones scriberet; quorum harmonia ineffabili, totus dissoluebatur in lachrymas, ac cœlesti amore feruebat.

Cùm Sacrificio Missæ interesset, primo post suam ad Deum conuersionem anno, in templo PP. Prædicatorum, dum à Sacerdote salutaris hostia attolleretur, apertissimè vidit, illa specie, Christum Deum eundem & hominem, verissimè contineri.

Scribenti Constitutiones, dum sacram Hostiam consecrâsset, scriptasque Societatis leges Domino offerret,

vidit Deum Patrem valde sibi propitiũ ac benignum, certo quodam signo indicantem, gratum sibi esse, vt pro eo, Virgo Deipara oraret, statimq; Virgo Sanctissima S. IGNATIO apparuit, Patri cœlesti IGNATIVM commendans, suamq; carnem in carne filij sui, in S. Eucharistia præsentis, esse demõstrans.

CAPVT V.

Libri, Deo docente, à S. Ignatio conscripti.

Librorum quoq; aliquot, à S. IGNATIO, non sine diuino magisterio conscriptorum, commemoratio, tanquam effectus & appẽdix quędam prophetici luminis, hoc loco ponenda videtur. Quamuis autem omnia S. IGNATII scripta & epistolæ, cælestem quandam sapientiam, humanâ, & modis ordinarijs acquisitâ, maiorem redoleant; in aliquot tamen libris à S. IGNATIO editis, illa magis apparuit.

Primus liber, quem S. IGNATIVS primo anno post suam conuersionem, adhuc Grammaticæ ignarus, conscri-

plit: fuit de SS. Trinitate octoginta ferè foliorum. In eo, post admirabilem illam SS. Trinitatis visionem, de qua capite præcedenti egimus, ita hoc admirandum mysterium, quoquo potuit stylo, magna atq; insolita similium, & exéplorum varietate ac copia, expressit; vt cuncti, quibus cum hac ipsa de re agebat, obstupescerent.

Alter circa idem tempus liber, ab eo, adhuc litterarum ignaro, scriptus est, Deo ipso reuelante, ac Beatissima Virgine Maria docente, Exercitiorum Spiritualium: in quo mirâ plane sapientiâ ac methodo, præter alia multa salutaria monita, varios orandi ac contéplandi modos, ad morum rectam institutionem, ac in virtutibus progressum, accommodatos præscribit: & rationé tradit examinandi conscientiam, vitia extirpandi, dignoscendi grauia à leuibus peccata; prauos animi affectus compescendi; boni ac mali spiritus motiones discernendi; certum vitæ statum eligendi; electum ad normam diuinæ voluntatis dirigendi; scrupulos abigendi; deniq; illustria proponit præcepta,

ad spirituum discretionem spectantia. Hic liber ille est, qui primos Societati socios peperit, & in eis S. FRANCISCVM Xauerium: qui viris illustribus cœnobia multa refersit; multos religiosos viros, labantes, in suscepto vitæ consilio confirmauit; solutos vagosq;, vinculis seuerioris disciplinæ adstrinxit. Omnis deniq; status Secularis, & Ecclesiastici homines innumeros, vbiq; terrarum, vel ad perditæ vitę emendationem, vel ad bonę incrementa perduxit: quorum è numero, vt alios minùs illustres omittam, primo ponendus loco videtur, clarissimum illud S. Ecclesiæ lumen, & idæa Pastorum omnium, S. CAROLVS Borromæus Cardinalis, & Archiepiscopus Mediolanensis; qui ipsa suæ melioris vitæ initia ex his S. IGNATII Exercitijs hausit, quæ deinde adeò adamauit, totaq; vita coluit, vt primis annis semel quotannis, deinde vsq; ad mortem bis in anno iteratis, illis se ad omnem virtutem ac sanctimoniam, & sanctissimam suæ Ecclesiæ gubernationem, excitare solitus fuerit, ijsdemq; se ad vltimum agonem ad mortem præparauerit. Qua-

rit. Quare mirum non eſt, viuente adhuc S. IGNATIO, hæc Exercitia, & ab ijs quibus eorum examen commiſſum fuerat, fuiſſe mirificè commendata, & à Paulo III. Pontifice Maximo, Apoſtolico diplomate confirmata, ne apice quidem mutato, & tanquam pietate ac ſanctitate plena, & ad ſpiritualem profectum vtilia ac ſalubria, collaudata: & à Sacræ Rotæ Auditoribus, atq; à Cardinalibus SS. Rituum agnita, tanquam non ex humano magiſterio, ſed ex lumine ſupernaturaliter infuſo, profecta.

Tertius liber à S. IGNATIO, tunc dum eum ſcriberet, tot cæleſtibus luminibus, viſionibuſq; cæleſtibus admirabilibus, vti ſupra dictum eſt, diuinitùs illuſtrato, editus eſt, Conſtitutionum Societatis IESV, in decem partes diſtributus, longè maior cæteris: qui etiam Hæreticorum iudicio, in quorum manus non rarò incidit, ſi fidei dogmata & Eccleſiaſticas cerçmonias demas, admirandus, & omni humana prudentia maior, idæamq; perfectiſſimæ, ac numeris omnibus abſolutæ Reipubl. continens,

tinens, æſtimatus eſt; & à ſanctiſſimis viris ſimul ac doctiſſimis, mirè ob diuinam planè in eo ſapientiam reconditam, totiuſq; Chriſtianæ ac Religioſæ perfectionis doctrinam pleniſſimam, iudicatus eſt ſummè ſuſpiciendus, ideòque meritò ab aliquot Summis Pontificibus approbatus.

CAPVT VI.

Dotes glorioſorū corporum, S. Ignatio adhuc viuenti, diuinitùs conceſſæ.

ET piè, & ingenioſè, graues quidam Eccleſiaſtici Scriptores, inter certa veræ Chriſti Eccleſiæ ſigna reponunt, dotes glorioſorum corporum, multis S. Eccleſiæ membris, vitæ ſanctimoniâ illuſtribus, aliquâ ratione pro ſtatu vitç præſentis, diuinitùs conceſſas: inter quos etiam S. IGNATIVM nominatim recenſent.

Dotem claritatis mortale adhuc S. IGNATII corpus, diuino illuſtrâſſe beneficio, multorum grauiſſima teſtificatione comprobatum eſt.

Sæpiſſimè enim viſa eſt eius facies & cá-

& caput, eximio quodam fulgore splen descens. Ita visus est Barcinone ab Izabella Rosella, dum fœci plebis immistus, concionem in templo audiret, & à Ioanne Paschalio, & in hospitali domo decumbens à domesticis. Romæ verò ab Alexandro Petronio, à P. Oliuerio Manaræo, à P. Ludouico Gonzaluo: qui quotiescunq; orantem S. IGNATIVM in cubiculo adijt, quod fecit sæpissimè, cælesti splendore radiantem semper conspexit. Sanè S. Philippus Nerius, vir eximiæ sanctitatis, & familiaris S. IGNATII, eâ fuisse B. IGNATIVM sanctimonia dicere erat solitus, vt animi eius interior. pulchritudo foris promicaret; in cuius oculis vultuq;, coruscantes lucis radios, sæpè ab se visos esse profiteretur.

Dotem impassibilitatis in S. IGNATIO demonstrat, illa integrorum septẽ dierũ aliquoties iterata, sine vllo prorsus cibo & potu, inedia, aut cum vehementissimo raptu (qui solus mirum in modum solet corporis vires roburque atterere) vel cum terna quotidie diuerberatione corporis, multarumq; hora-

rum precibus, genibus flexis, peractis, coniuncta, idq; sine vlla corporis debilitate.

Subtilitatis dotem quandam diuinitùs accepit, quando vno eodemque tempore, in aspectabili corpore, duobus in locis, plusquàm nongentis millibus passuum inter se distantibus, oculis ipsis visus est, & Romæ, & Coloniæ, adhuc viuens; quemadmodum Cap: 16. narrabitur.

Agilitatis deniq; dotem in S. Ignatio præse fert, quod frequenter à terra sublimis visus est, dum Diuinum numẽ oratione placaret.

CAPVT VII.

De S. Ignatij virtutibus, ac donis diuinis in genere.

ANtequam singulæ S. IGNATII virtutes, ac dona ei diuinitùs concessa, compendio attingantur, adferenda sunt aliqua de eius virtutibus ac donis diuinis in genere, quæ demonstrabunt, ad raram admodùm & valdè excellentem vitæ sanctimoniam, eum à diuina

dextera euectum fuisse: vt tantò aptius instrumentum existeret, ad tam multa bona, in vniuersam Christi Ecclesiam, deriuanda. Sicut autem diuina prouidentia, ad solatium & vtilitatem S. Ecclesiæ, alios insignes Sanctos, vt in eorum historijs legimus, sine vllo humilitatis præiudicio impulit, vt occultissima, & insignia dona cælestia, candidè, & summa animi demissione, familiaribus suis, ob finem aliquem bonum narrarent; ita eadem è S. IGNATII arcanis deprompsit, & ex eius veridico ac mirè circumspecto ore, nonnulla elicuit indicia & argumenta, admirabilium Dei fauorum : quorum hic aliqua ponentur. Solebat S. IGNATIVS diligentissimam dare operam, vt in dies magis ac magis in virtutibus proficeret, & quidem eo fine, vt quàmmaximam semper Diuinæ Maiestati gloriam exhiberet. Ideò iuxta consilium S. Chrysostomi, & S. Ioannis Climaci, more bonorum trapezitarum, præsentem diem cum hesterno conferebat, & cum profectu profectum. Et quamuis non parum sit, sanctè viuentem, à primis

feruoribus non tepescere; maius verò, etsi non semper, saltem per interualla, in virtutibus progredi; maximum, assiduè & continuè proficere : S. tamen IGNATIVS, non tantùm quotidiè proficiebat in probitate, sed præsentis diei profectum, cum præterito conferens, inueniebat & agnoscebat, longiùs se quotidie progressum, & ardentioribus in diuino obsequio inflammatum studijs: vsq; adeò, vt suum illum Minoressanum statum (in quo mirabilibus Dei donis ornatus & illustratus fuit, vti paulò ante vidimus) extremâ iam ætate appellaret, prima rudimenta, & quasi lineamenta, quæ quotidie in se Deus expoliret atq; perficeret. Ita & in S. IGNATIO locum habuit certa S. Thomæ doctrina, 2. 2. q. 161. art: 3. dicentis: *Illos, qui dona Dei participant, cognoscere ea se habere; secundùm illud Apostoli*, 1. Corinth: 2. *Vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis*. Ideòque meritò S. virgo Teresia vitæ suæ, cap: 10. falsam appellat humilitatem, quæ non cognoscit dona Dei.

Eandem virtutum in S. IGNATIO excellentiam, & hoc demonstrat, quòd

tantam Dei erga se misericordiam experiretur & suauitatem; vt quo plus ipse deficeret, atq; emendationem percuperet, eo Dominus liberalior in ipsum esset, & dulcedinis suæ thesauros largiùs effunderet. Itaq; candidè dicebat, persuaderi sibi non posse, hæc duo simul coniuncta, in vllo hominum ita reperiri, vti in se, vt in Deum videlicet æquè quis esset ingratus, & à Deo tam multa, tamq; magna beneficia quotidie acciperet. Accedit ad hoc, quod Andreas Frusius, S. IGNATII intimus, quē ipse Ignatius, alijq; noti, ob innocentiam vitæ singularemq; sapiētiam, Angelo simillimum iudicabant, solebat dicere, cælestem Christi gratiam in Ignatio, quasi ingenitam, eiq; connaturalem videri. Adeò constanter, vbique ac semper, adeòq; facile, modum virtutemq; seruabat. Alij verò domestici viri, excellenti iudicio pollentes, diu consideratis curiosè omnibus S. IGNATII moribus, & ipsis minimis corporis motibus, admirati miram eius in omnibus sanctimoniam, dicebāt, verè & re ipsa, & ad viuum expressam

esse in eo, omnem illam perfectionē, quæ tum in Constitutionibus Societatis à S. IGNATIO conscriptis, tum in aureo illo libello Thomæ de Kempis, de Imitatione Christi, legitur; & in libello Exercitiorum Spiritualium. Vnde solebat dicere P. Ludouicus Gonzalez, Regis Lusitaniæ à Confessionibus, vir summi iudicij & prudētiæ: Conuersari cum IGNATIO, non esse aliud, quam videre librum Thomę de Kempis, (quē alij Gersonem appellant) factis ac moribus expressum.

Cùm P. Ioanni Polanco viro grauissimo, quo ad epistolas vtebatur, quædam de se narraret ad Polanci instructionem, & is candidè interogâsset, nū vanam gloriam metueret talia narrando: S. Pater respondit, se nullum vitium timere minùs vanâ gloriâ; & addidit: Certò scias Polance, me ex mille partibus Dei donorum, mihi diuinitùs concessorum, ne vnam quidem narrare, ob incapacitatem eorum, qui me audire possent. Et tamen nimis compertum est, S. IGNATIVM habuisse socios & familiares, præclaro ingenio, iu-

dicio, experientiâ, doctrinâ, & sanctitate præditos, magnâq; rerum diuinarum cognitione & Theorica, & Practica imbutos: qui si non erant idonei, ad intelligenda Dei dona, S. IGNATIO infusa, necessariò sequitur, ea communē Sanctorum statum & Ordinem, longissimè superasse. Mirum & illud est excelsæ sanctitatis indicium.

Habebat S. IGNATIVS maximam de sanctitate Ecclesiæ Catholicæ, eiusq; Sanctorum, qui omnibus in ea floruerunt sæculis, opinionem: credebatque eos multò pluribus ac maioribus, mirabilioribusq; diuinæ gratię ornamentis ditatos fuisse, quam sint de ijs, in vitis eorum, ac Ecclesiasticis historijs prodita; ideóq; eos summè venerabatur, eorumq; cultum ab vniuersa Societate, modis omnibus, contra Hæreticorum contrarios conatus, promoueri ac propagari curabat. Quam suam, de eorum excelsa sanctimonia existimationem, coram vno è suis familiaribus, datâ occasione confirmans, dixit, se cum nullo Sanctorum commutaturum dona diuina, à se, sine vllis meritis, hausta è

fonte cœlesti; si ij, quorum vitæ leguntur, ijs quæ de ipsis vulgata sunt, non habuissent maiora.

Dixit etiam aliquando S. Pater, se viuere non posse, si quid in anima sua humanum, & non omni ex parte Diuinum, aduerteret. In omnibus actionibus suis, non affectu, qui per se cœcus est, & sæpè hominem præcipitat, sed rationis rectæ consilio ac regimine ducebatur: crebrò vsurpans, hominem à belluis, ratione differre. Porrò in actionibus suis omnibus particularibus, id semper sincerè spectabat, vt fierent purè propter ipsum Deum, potiùs quàm ob timorem pœnarum, vel spem præmiorum. Neq; contentus erat singulas dirigere actiones ad Dei gloriam, sed cum reflexione quadam animi, dabat operam, vt in quàmmaximā Dei gloriam redundarent. Vnde oriebatur, vt omnes eius epistolæ, sermones, paginæ Constitutionum, sæpè iteratis vocibus eiusmodi cernantur: *Ad maiorem Dei gloriam: Ad maius Dei & Creatoris nostri obsequium*; & his similes, ex abundantia cordis, ore talia loquente, manu

ſcribente. Quam intentionis perfectiſſimæ puritatem omnibus actionibus ſuis, ab ipſo ſuæ conuerſionis initio deinceps adhibere cœpit, & ad mortem retinuit. Quocirca mirum non eſt, quòd viuente adhuc S. IGNATIO, Iulius III. Pontifex Maximus, in Bulla edita Anno 1550. duodecimo Kalend: Auguſti, teſtatum relinquere non dubitauerit: *nihil quodpium ſanctumq́; non ſit, in exemplari* IGNATII *vita & moribus reperiri.*

Sed illud eſt longè mirabilius, quod tum à Sacræ Rotæ Auditoribus, tum à Cardinalibus ſacrorum Rituum in Relatione Summo Pontifici data, eſt poſitum in commendationem S. IGNATII, his verbis: *Tanto erga Deum amore flagrabat, vt tota die illum exquireret, & nihil aliud cogitaret, nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet, quam placere Deo, & illius obtemperare voluntati; itaq; illi ſe totum committebat, illum omninò ſequi decreuerat, etiamſi toto cœlo terraq́; priuaretur. Omnes ſuas cogitationes, verba, opera, in Deum tanquam in finem referebat: ad Deum, ac Dei gloriam honoremq́; deſtinabat.* Hæc illi. Quæ tã rara & inaudita actionũ omniũ internarum

exter-

externarumq́; S. IGNATII commendatio, ex multorum iuratorum teſtium certiſſimâ aſſeueratione, à Iudicibus Apoſtolicis profecta, quàm eximiam, virtutum omnium, in eminentiſſimo gradu excellentiam in S. IGNATIO denotet; facilè quiuis prudens rerum æſtimator iudicare poteſt.

Eſt & hoc non contemnendum virtutis ac ſanctimoniæ S. IGNATII non vulgaris ſignum, incredibile odium dæmonum & indignatio, quam ſæpè in viuentem S. IGNATIVM oſtenderunt. Hinc factum eſt, vt eum & terrere orantem ſpectris horribilibus conati ſint, & ſæpe ei apparuerint, ſæpèq́; ab eo per contemptum bacillo abacti ſint. Romæ preterea eum Dæmon quadam nocte præfocare tentauit, fauceſq́; ei adeò compreſſit, vt SS. IESV nomen magnâ vocis contentione inclamare coactus, per multos dies vocem raucam habuerit. Alias ibidem à dæmonibus grauiſſimè, vt olim S. Antonius, & S. Catharina Senen. cæſus eſt. Et in obſeſſis corporibus, viuente adhuc & mortuo S. Patre, non ſemel dæmones faſſi, ſe ma-

 iorem

ioré inimicũ IGNATIO non habere.

Porrò virtutum S. IGNATII excellentia, & præcipua quæq;, quæ summa breuitate deinceps delibabuntur, sunt confirmata iureiurando sexcentorum & septuaginta quinq; testium, in Processibus eius Canonizationis, ritè & rectè examinatorum.

CAPVT VIII.

Mira S. Ignatij castitas, & puritas conscientiæ.

PErmisit Deus, ad humilitatis & pœnitentiæ materiam, IGNATIVM, dum militaribus vacaret studijs, fœdis maculari amoribus: sed postquam accepto illo lethali vulnere, in oppugnatione arcis Pampilonensis, lectione piorum librorum ad Christi sectandam militiam conuersus est, nullo deinceps mortali crimine Diuinam Maiestatem offendit: quin etiam primo mense à suâ conuersione, & valetudinis recuperatione, sese irreuocabili voto castitatis obstrinxit. Quod religiosi animi obsequium & sacrificium pro suâ infinitâ

bonitate, ita ratum & gratum Deus ipse habuit, vt ex eo tempore, ad extremum vsque vitæ suæ diem, S. IGNATIVS, etsi natura feruidus & planè igneus, & diuturno vsu ac vetustate, ad corroboratam præteritis adolescentiæ lapsibus libidinẽ, propensus; omni prorsus sensu libidinis caruerit. Quod quàm sit rarum, & excellens Dei donum, in tali præsertim homine, qualis ante cõuersionem fuit, graues innocentissimorum etiam & sanctissimorum hominũ, in carne spiritui rebelli, tentationes, vel niuibus, vel vrticis spinisuè, alijsque asperitatibus, ab ijs abigi solitæ, declarant.

Quâ verò adhuc animus illius puritate excelluerit, ex his apparet. In perpetuâ erat vigiliâ, contra omnes rerum mortalium illecebras, & ociosam mẽtis euagationem: nec minus accuratè animum ab omni labe tuebatur, quàm qui pretiosis ornati vestibus, viâ lutulentâ coguntur incedere. Et quamuis semper se haberet in potestate, & ex D. Bernardi præcepto, non se rebus tradere, sed commodare soleret, tamen

in singulas horas examinabat conſcientiam. Intenta erat cuſtodia ſenſuum, quotidiana cuiuſlibet omiſſionis confeſſio, iugis recordatio beneficiorum Dei: cogitata, dicta, factaq; in iudicium vocans. Neq; hoc ſatis fuit homini ad ſumma tendentis, ſed inuenit alterum illud examinis genus, quod particulare nominauit: quo ad leuium culparum non ſolùm victoriam, ſed extinctionem exciſionemq; vtebatur, & ad incrementum virtutum: de quo etiam certas Societati regulas reliquit in libro Exercitiorum Spiritualium. Summâ obſeruabat curâ, quidquid ad Chriſti gratiam, vel tuendam, vel augendam, quoquo modo pertinere intelligeret. Si quid audiret eorum, quæ ad iram, vel ad turbidiorem aliquem motum incitare homines ſolent, ſtatim ſeſe colligebat, iungebatque cum Deo: & quid reſponderet, accuratè meditabatur. Ex quo illud conſequebatur, vt neq; rationem inconſideratio vlla præcurreret, neq; non retineret animi tranquillitatem. Quanquam hoc non in huiuſmodi ſolùm rebus ſeruauit, ſed

uit, ſed perpetuum illi in omni ſermone fuit, vt nihil temerè loqueretur, ſed cogitatò & prudenter; nullumq; planè verbum, niſi conſultò ac meditatò proferret: neq; figuris vel amplificationibus vteretur. Conſtat illum per triginta & eò amplius annos ante mortem, nec fatuum aut ſtupidum appelâſſe quẽquam, vlloue contumelioſo verbo affeciſſe. Si quem meritò obiurgaret, ſine vlla acerbitate id faciebat, & ne verbo quidem mordebat. Neminem etiam cùm aſperiùs obiurgaret, vocabat, aut non obedientem, aut ſuperbum, aut inertem, aut pigrum: ſed quid cuique ineſſet vitij, rei explicatione oſtendebat. Superlatiuis, vt vocant, nominibus vix vtebatur. De alijs nunquam detraxit, detrahentibus nunquam aures patefecit. Quod quàm ſit in mundo rarum, docet S. Thom: 2. 2. q. 73. art: 2. ad 2. *Quia pauci vel nulli ſunt, qui non aliquando ex animi leuitate aliquid dicant, vnde in aliquo vel leuiter alterius fama minoratur. quia vt dicitur* Iacob: 3. *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir.*

Aliorum vitia etiam publica, &

quæ in ore omnium versarentur, non commemorabat, & de ijs loqui alios non permittebat. Si quid verò alijs excidisset, ipse vel eleuabat, vel excusabat factum: aut si id non posset, animum certè & voluntatem. De erratis etiam domesticorum, mirum in eo erat silentium, nihil vlli aperiebat, nisi forte vt emendaret, & tunc quidem tam modestè ac mansuetè, tam habitâ ratione existimationis eius qui peccauerat, vt si vnus satis esset ad remedium, duos non adhiberet, nudamq; culpam proponeret, nullâ adhibitâ contentione, aut reprehensione verborum. Semel cum hac sola re ad Confessarium iuit, vt confiteretur, quòd erratum cuiusdam tribus Patribus aperuisset, cùm duo ad remedium adhibendum sufficerent. Et tamen is erat, qui deliquerat, vt vno illo errato diuulgato, nihil eius existimatio apud tertium illum Patrem læderetur. Et ita loquebatur de omnibus, vt singuli bonam de ipsis opinionem illũ habere intelligerent, seq; illi cordi esse. Ita compositus fuit moribus, vt nec manum, vel oculum, sine causa & ratione

moueret: & in statu, incessu, accubatione, sessione, decorum teneret. Quare mirum non est, S. IGNATII in minutissimis etiam rebus accuratissimam perfectionem & circumspectionem, cũ summâ internâ puritate coniunctam, adeò in admiratione fuisse apud omnes domesticos, vt quò quis ei esset magis intimus, & sæpiùs cum eo ageret, eò magis illum suspiceret: quamuis communiter hominibus accidat id, quod S. Cyrillus scriptum reliquit: *Eum qui semper præsto est, debitâ reuerentiâ priuari à notis.* Et quod ait alicubi Tacitus: *Rebus maiorem esse ex longinquo honorem.* Sanè Confessarius B. Patris, Iacobus Eguia, de quo ipse fertur IGNATIVS dixisse, Beatos inter suspiciendum in cœli sede celsissimâ; non tantùm dicebat IGNATIVM esse, magis quàm Sanctum; sed ne pœnis quidem ab IGNATIO coërcitus, à celebrandis eius in immensum laudibus, vllo modo poterat abstinere. Et in stuporem prorsùs adducebat homines, significans quid esset euulgaturus, si vel vnam horam IGNATIO superfuisset.

CAPVT IX.

Donum Orationis in S. Ignatio excellentißimum.

POstquam ad vitam meliorem S. IGNATIVS conuersus est, statim, & ad placandum numen cœleste, & ad impetranda dona Diuina, longæ orationis præsidia adhibuit. Septenas quotidie horas genibus nixus orationi dabat: præterea Sacrificio Missæ, Vesperarum & Completorij officijs, attentissimâ curâ semper intererat. Ad Sacerdotium deinde & Societatis regimen euectus, binas post Sacrificium Missæ horas in contemplatione traducebat: vt nihil dicam de præparatione ad Missam, & de eâ oratione, cui ex legum Societatis præscripto, omnes matutino tempore à somno excitati vacare tenentur.

Actiones omnes è S. Basilij præcepto, condiebat tacitæ precationis sale. Quandocunq;, & quotiescunque vellet, se Deo arctissimè per contemplationem coniungebat, tantâ facilitate, non

te, non

te, non modò vt è cœli siderumq; aspectu, quo maximè capiebatur; sed etiam, vt ex intuitu floris aut herbæ, aut leuissimæ cuiuslibet rei, confestim in Dei cogitationem amoremq; suauissimè raperetur. In recitando Diuino Officio, tantâ diuinæ consolationis copiâ perfundebatur, tantâq; lachrymarum affluentiâ, vt in singulis penè verbis hærere, ac preces interrumpere, & in Psalmis legendis, magnam diei partem ponere cogeretur. Ergo propter lachrymarum copiam, sæpè magnum dolorem oculorum contrahebat, & non semel ferme excœcatus est: & propter frequentem extasim corpus mirè affligebatur. Quâ de causâ socij, vt ei Diuinum Officium omittere liceret, à Summo Pontifice impetrârunt. Cuius tamen loco ille, certum Rosarij pensum quotidie, cùm euigilâsset à somno, persoluebat. Quoniam verò in alijs quoq; precibus, ac præsertim Missæ Sacrificio, idem cœcitatis subibat periculum, & Medicorum consilio, & Sociorum impulsu, precari Dominum instituit, vt sibi liceret interdum à lachrymis

tempe-

temperare, idq; obtinuit. Si quidem ex eo tempore, tantum in lachrymas ius & arbitrium obtinuit, vt earum quasi habenas, prout vellet adduceret, atq; remitteret, tam constanti & æquabili diuinæ cõsolationis gratia, vt cùm arescerent lachrymæ, deuotionis tamen viueret fructus, & cohibitus fletus, circumfluentem diuinæ visitationis copiam, nihil omninò reprimeret. Porrò in quâ Missâ ter saltem non fleret, se indeuotum & aridum existimabat. Tam feruenter orabat, vt ex intensione animi, morbum multoties contraheret. Et semel in extremum vitæ discrimen adductus est, quòd die Natalis Domini, duo Sacra sine interruptione fecisset: ideò nisi validis erat viribus, & bene sanus ac vegetus, Sacrificium Missæ offerre non poterat. Quinimò obseruârunt domestici, etiam dum robustus esset & sanus, eum sæpè incidisse in morbum, post Sacrũ. Non raro verò ita ad ipsum sacrum altare languebat, vt ab eo, alienis manibus ad cubiculum asportari debuerit, suis pedibus, præ diuinis languoribus, subsistere non valens.

Tam

Tam magnis in quotidiano Sacro, (quod quotidie sub vesperam in Missali ordinabat, & accuratè perlegebat totum) consolationibus perfundebatur, vt redundante in corpus diuinarum voluptatum magnitudine, liberè respirare, & proloqui omninò verbum ac pronunciare non posset, quoad tanta illa diuinæ dulcedinis copia vbertasq; remitteret. Interdumq; fiebat, vt preces inter & Sacrificia, tantis ardoribus æstuaret, vt omnes partis corporis exardescerent, facies instar purpuræ ruberet, venæq; omnes manifestâ cordis palpitatione micarent; interdum verò etiam pilus capitis inhorresceret. Neq; tantùm in Sacrificio Missæ ita intendebat animum, sed in minimis etiam rebus, quæ ad Deum pertinerent. Cùm mensæ benedicebat, cùm à prandio Deo gratias agebat; in reliquis demum rebus, ita seuocabat animum, seseque colligebat, vt non tantùm mente, sed ipsis etiam oculis cernere præsentem Deum videretur: & ita mens eius inflammabatur interior, vt facies etiam accenderetur, & tota, quod sæpè stupefacti

facti animaduerterunt domestici, quodammodo ignesceret. Nullus quantusuis strepitus, si nullâ eius culpâ accideret, IGNATIVM obturbabat orantẽ. In diuinis rebus habebat se magis passiuè quàm actiuè, vti loquunturScriptores Theologiæ mysticæ, qui supremus ac perfectissimus contemplationis gradus ab ijs traditur. Sæpè inter orandũ abstrahebatur à sensibus, semel verò, idque primo à sua conuersione anno alienatus à sensibus, per octo dies in perpetuâ extasi, sine vllo cibo & potu, mortuo similis perstitit. Atq; interim pij quidam homines, mortuum rati terræ mandâssent, nisi contemplati omnia diligentiùs, ac pertentato corpore, latentem in eo vitam, ex tenui cordis palpitatione sensissent.

CAPVT X.

Carnis maceratio in S. Ignatio non vulgaris.

SCiens Beatus Pater, initia diuini famulatùs, carnis macerationem exigere, tanquam prima vitæ spiritualis & Chri-

Christi tyrocinij elementa, quàmprimum per valetudinem licuit, carnem modis varijs cœpit affligere; non quòd rebellem experiretur spiritui, quandoquidem vt supra dictum est, diuino munere, omni sensu libidinis caruit, à primo vitæ melioris exordio; sed vt pœnitentiæ acrimoniâ, sordes anteactæ vitæ elueret, numenq; cœleste sibi magis ac magis propitium redderet. Totam itaq; hebdomadam, excepto die Dominico, ieiunabat, pane emendicato simplici, & aquâ contentus: humo nudâ vel asseribus nullâ re stratis, inter mendicorum quisquilias cubabat: cibi ac somni parcissimus, cilicio asperrimo, & præterea catenâ seu cingulo ferreo carnes atterebat: capite & pedibus initio nudis, & sine vllis calceis; deinde cùm studijs daret operam, soleis calceorum perforatis, vtebatur. Itinera hyeme sæuiente semiamictus faciebat, quamuis è cœlo densa nix caderet, ac tristi gelu cuncta inhorrescerent. Singulis quoq; diebus ter sese flagellis, etiam ferreis, quàm acerrimè cædebat: & cõstanter id omne refugiebat, quod ali-

quam posset afflicto corpori delectatio nem vel leuamen afferre. Itaq; cùm esset decoro vultu, & egregiâ totius corporis firmitate, fractis paulatim viribus, omnis ille vigor acerrimi bellatoris, & forma viridis iuuentæ prorsus elanguit. In extremâ deinde ætate, pœnitentiarum seueritate, studijs, laboribus, malisq; assiduis fractâ, etsi ea victum exigeret meliorem, cibi potusque fuit parcus adeò, vt domestici obstupescerent, & gustatum funditus perdidisse videretur: Nisi si quando pauculis vesceretur castaneis, quæ in Italiâ & Hispania, mendicorum cibaria sunt. Cibus eius extra ieiuniorum dies, caro erat agnina, vel alia non maioris pretij, vitulinam, pullos, aliamuè ex ijs quæ in delicijs sunt, non admittebat, etiamsi hospites ad conuiuium inuitatos haberet. Nulli vnquam ferculo, quamuis famelicus arrisit; nihil vnquam inter edendum est questus, licet per adiutorum inscitiam incuriamuè, cibaria malè cocta conditaq;, vinum etiam acidum præberetur. Nihil deniq; sibi propriè apponi voluit vnquam: & grauiter ad-

mini-

ministrum aliquando punijt, quòd vuæ racemum, vni sibi præter cæteros attulisset. Quæ sanè peritus rerum æstimator, haud ita leuia duxerit, si hominis vel ætatem ipsam senilem, cui multa datur, vel infirmitates valetudinis, quæ in S. IGNATIO erant frequentes, & penè assidui dolores & nauseæ ventriculi; vel deniq; summam inter suos potestatem & licentiam, suo, vt ita dicam, arbitratu viuendi, consideret. Somno quatuor circiter horas tribuebat. Cubiculo semper vsus est perangusto, humili, tenebricoso, & simpliciter laborato, longo 29. lato 14. alto 10. palmis.

CAPVT XI.

Amor insignis proximorum in S. Ignatio.

VT primùm è peccatorum cœno emersit S. IGNATIVS, confestim ad cæteros ex eodem cœno extrahendos incubuit: totamq; deinceps vitam hâc in re traduxit, cum innumerabili animarum bono, & maximo S. Ecclesiæ incremento. Ob idipsum ingenti

labore

labore, & incommodo, victu semper emendicato se sustentans, literis operã dedit per annos circiter duodecim, eas post annum ætatis 30. aggressus. Barcinone cùm in Grammaticæ studio versaretur, quoddam Monasterium Monialium, solutâ admodum disciplinâ, corruptisq; tunc moribus; ad veterem sanctimoniam omni studio reuocare nitebatur, idq; effecit, vt pleræq; ad salutarem pænitentiam officiumq; traductæ sint. Quod nefarij quidam amatores vbi sensere, aditumq; sibi ad optata flagitia, magis in dies obseptum vidêre, in extremam efferati rabiem, IGNATIVM ex insidijs adorti, fustibus ita malè acceperunt, vt dies aliquot in lecto iacuerit. Sed vix dum receptis viribus, minimè suo malo perterritus, ad instituta charitatis officia, redijt alacer. Cũque eum amici monerent, & per Deum obtestarentur, ne denuò in capitis discrimen daret sese: *Quid mihi optatius*, inquit ille, *quàm pro Christo Domino, meisq; proximis emori?* Parisijs, amicum à turpi cuiusdam fœminæ consuetudine frustra sæpè reuocare conatus, sciens

vicum, quem ille ad fœdi sceleris voluptatem transiturus erat, in stagno viæ proximo, tempestate licet perfrigidâ, sese nudus collo tenus immersit, atque vt appropinquantem conspexit: Quò, quò miserrime properas, ait, nonne intentum in te diuinæ iustitiæ gladium vides? Perge porro perge, nefariam istam explere libidinem, ego me hîc tam diu tuâ causâ macerabo, quoad cœlestes iras, meo malo auertam abs te. Quo spectaculo ille perculsus, demiratusq; tantam S. IGNATII charitatem, in posterum ab illa pestiferâ familiaritate sese continuit. Quendam à vitâ rectè inchoatâ, ad vomitum redire cogitantem, vt ab impio proposito retraheret, totum triduum omni cibo potuque abstinuit, precesq; cum lachrymis pro eo fudit, & perseuerantiam in bene cœptis, inconstanti illi impetrauit. Per studiorum tempus, quotidie tempus aliquod proximorum saluti dabat. Omnes quos potuit semper, ad virtutem ac pietatem exercitijs & pijs sermonibus trahebat. In patriâ verò sua institutionem Sodalitatis SS. Sacramenti præci-

puè adiuuit;curauitq; vt in meridie daretur signum campanæ ad orandum, pro existentibus in peccato mortali, & in purgatorio: vtq; tolleretur alearum vsus, vitaq; ac mores incolarum, & Ecclesiasticorum reformarentur. Dicebat se, siquidem ad animarum salutem pertineret,paratissimum esse, nudis pedibus, cornibusq; onustum per plateas incedere,nullum deniq; recusare habitum, aut ridiculum,aut probrosum,qui esse vtilis hominibus posset. Quod re ipsa comprobauit. si quando se occasio obtulit. Hanc etiam ob causam Hierosolymam summis laboribus & incommodis, vitæq; periculis inuisit, vt ibi fideles in pietate iuuaret, infideles verò conuerteret. Et ad hoc ipsum perficiendum postea, collectis nouem egregijs socijs, voto se obstrinxit. Quod si non liceret exequi,operam suam ac Sociorum, Romano Pōtifici in auxilium animarum obtulit. Eundem ob finem Societatem IESV, non sine magnis difficultatibus instituit, validè sese opponente sathanâ. Eiusq; finem hunc esse voluit, vt in eâ, omnes non solùm salu-

ti & perfectioni propriarum animarū vacarēt; sed impensè in salutem ac perfectionem proximorum incumberēt: illiusq; hanc esse vocationem declarauit, diuersa loca peragrare, & vitam agere in quâuis mundi plagâ, vbi maius Dei obsequium & animarum salus speretur. Quas vt adiuuaret vberiùs,rationē viuendi in exterioribus, non Eremiticæ, sed Christi & Apostolorum vitæ conformem esse voluit: hoc est, in victu vestituq; communem, cum honestis eius regionis clericis. Per quam Societatem, quid in Ecclesiâ Dei effecerit, & ad hunc diem per filios suos, (in Prouincias 33. & domicilia 516. distributos, qui ante annos sex,numerantur 13112.) efficiat,recti & non inuidi rerum æstimatores, probè nôrunt, & inimici S. Ecclesiæ, ijdemq; & Societatis maximi, fatentur. Si necessè esset ad auellendum aliquem à vitâ improbâ,nō erubescebat iuuandi studio, sua secularis vitæ patefacere peccata. Quâ ratione, non vnum penè desperatum adiuuit. Ex eodem proximorum salutis amore ardenti, manârunt insignia pie-

tatis opera per eum instituta. Nam vt nihil dicam de Societatis Scholis, ad erudiendam iuuentutem aptis, in orbe terrarum numerosissimis, ex quibus omnibus anteactis annis, viri S. Ecclesiæ & Reipub. Christianæ prodierunt, prodeuntq; numerosissimi, & literis & virtute, alijsq; naturæ & gratiæ ornamentis illustres, in Orbis magistrâ & Principe Romanâ Vrbe, autor fuit, vt Collegium Germanicum pro purgandâ ab hæresibus Germaniâ, erigeretur: Domus item orphanorum pro pueris & puellis orbatis parentibus: Domus Catechumenorum pro Iudæis ad fidem conuersis alendis: Cœnobium malè nuptarum, in quo ad tempus mulieres à maritis dissidentes, tamdiu delitescerent, quoad compositis controuersijs, in gratiam cum maritis redirent. Pro cuius cœnobij initijs, ipse licet magna rei familiaris pressus inopiâ, è certis lapidibus, ex area domestici templi effossis ac diuenditis, collectam 100. aureorum summam, primus in medio posuit. Aliud quoq; Monasterium, quod nunc S. Catharinæ de Funarijs appellatur, in-

stituit, quo puellæ forma eleganti, ob angustias rei familiaris, in periculo pudicitiæ constitutæ, magnâ impensâ educantur: ætate maturata, vel religiosæ vitæ consecrandæ, vel in matrimonio honestè collocandæ. Quarum hodie aliquot centena eo loco retinentur. Id quoq; molitus est, quod olim in patriâ suâ effecit, vt vlcerosi ac mendici per compita miserè queritantes, vnũ in locum coacti, publicâ impensâ alerentur. Pro quodam, qui per sexaginta annos confessus non fuerat, multas preces Deo in Societate offerri mandauit, & tandem ad bonam frugem hominem reduxit. Deniq; continuò vigilabat, & cogitabat, quomodo posset malos à peccatis abstrahere, & ad vitam puram perducere: & pro animarum auxilio, quæuis incommoda ac pericula, doloresq; libenter patiebatur, nihilq; difficilè recusabat. Effecit etiam, vt Innocentij Tertij, iã desuetudine propemodum antiquata, lex, de non curandis ægrotis, à prima inspectione, nisi ritè sua confiterentur peccata, longo interuallo reuocaretur. Deniq; quod maximè sa-

mè saluti animarum conducit, cùm Ecclesiasticorum Præsulum incuriâ, frequens vsus, sacrarum Concionum & lectionum, Missarum item, Confessionisque ac Communionis, iam pridem esset extinctus; illum S. IGNATIVS Romæ primùm, deinde in alijs vniuersi orbis partibus introduxit, quemadmodum & veteres scribunt Historici, & ex iuratis multorum testimonijs S. IGNATIO coæuis, Sacræ primùm Rotæ Auditores, deinde Cardinales sacrorum rituum agnouerunt. Quem virum illi, ob conuersas multas barbaras nationes per socios ab eo missos, disertis verbis, in Relatione Summo Pontifici, pro eo in Sanctorum numerum referendo datâ, pronunciârunt: dici posse, *Apostolum Indorum & Barbarorum, aliarumq; nationum*, quæ per socios ab eo missos, CHRISTVM agnouerunt: sicut à V. Beda S. Gregorius Magnus dicitur Apostolus Angliæ, quia illuc Augustinum & alios Monachos ad prædicandum Euangelium misit.

Sed solis spiritualibus proximorũ auxilijs, S. IGNATII charitas minimè conten-

contenta est, ad corporalia sese amplè diffudit. Statim enim ac seculi militiã deseruit, & valetudinem recepit, assiduum obseqvium pauperibus & infirmis exhibuit; ijs, in hospitalibus cum magna humilitate & charitate inseruiendo, vulnera eorum curando, interdum eorum plagas lingendo. Et quamuis ipse relictis pro Christo rebus omnib⁹, piorum aleretur subsidijs, non tantùm pro se, sed pro alijs etiam pauperibus quotidie eleemosynas conquirebat, & conquisitas liberalissimè distribuebat, peiorem & duriorem panis partem sibi reseruans, meliorem & recentiorem Christi pauperibus donans, non sine lachrymis præ gaudio, & proximorum propter Deum amore, manantibus. Curauit præterea, vt in patria Sodales SS. Sacramenti, eleemosynas quouis die Dominico, pro pauperibus occultis, verecundia pressis colligerent, ijsq; partirentur: & vt eius germanus frater, quouis item die Dominico, panes 12. in honorem Apostolorum duodecim largiretur. Hæc etiam eius enituit charitas, in visitandis ac recreandis, ob ali-

quam

quam calamitatem mœrentibus, tam liberis, quàm in carcerem detrusis. Quod ei totâ deinceps vitâ in more fuit, etiamdum obiret laboriosa Præpositi Generalis munia. Sed maximè eius charitas resplenduit in dilectione ardentissima & constantissima inimicorum. Nulli malum pro malo reddidit: malefacta benefactis non tantùm æquauit, sed superauit. Cùm sæpiùs appetitus esset à multis, & ad iustam indignationem prouocatus, ne minimam quidem commoti animi significationẽ dedit; neq; eos à quibus grauiter est lacessitus, vel leuiter, cùm facilè posset, est vltus. Quod quidem præclaris exẽplis demonstrari posset, nî breuitas compendij promissa, obstaret.

CAPVT XII.

Amor erga Deum in S. Ignatio perfectissimus.

ET exactâ Dei præceptorum post suam conuersionẽ custodiâ: & multiplici dilectione proximorum satis superq; S. IGNATIVS, veram erga Deum & excelsam dilectionem, testatam reliquit: sed adsunt alia quoque huius rei certissima argumenta, prudentissimè à Sacræ Rotæ Auditoribus, & Cardinalibus Sacrorum Rituum, in Relatione eius Canonizationis, non rhetoricè, sed grauissimâ iudiciali sentẽtiâ, post præmissam longam inquisitionem, & multorum iuratorum testium, examina: *Deum*, inquiunt Apostolici Commissarij ac Iudices, *quantopere diligeret, patet ex summâ illa curâ ac diligentiâ, quâ studuit propter Deum proximo in spiritualibus ac temporalibus semper bene facere; & ex maximâ vigilantiâ, quâ curauit cor suum mundum custodire. Neq; verò tantummodò custodiuit cor suum ab ijs quæ sunt contra dilectionem, sed etiam à seipso amorem omnium rerum, quæ Deus non sunt, prorsus abiecit, atq; in eũdem transtulit Deum: omnemq; affectionem ad Dei dilectionem referre conatus est. Hanc in Deũ charitatem*, (pergunt ijdem Apostolici Commissarij) *adeò puram in suo corde aluit, retinuitq;, vt etiam suiipsius amorem prorsus amandârit. Dixit enim aliquando; Se, si optio daretur, velle potius viuere cum incertitudine beatitudinis, & interim seruire Deo:* quàm

quàm cum certitudine tunc obire: & indicare, sibi magis durum & pœnale futurum, audire blasphemias in Domini nomen, quàm pœnas inferni pati, si vnquam ad inferos detruderetur à Deo. Tanto deniq; erga Deum amore flagrabat, vt totâ die illum exquireret; & nihil aliud cogitaret, nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet, quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati. Itaq; illi se totum committebat, illum omnino sequi decreuerat, etiamsi toto cælo terrâq; priuaretur. Omnes suas cogitationes, verba, opera, in Deum tanquam in finem referebat; ad Deum ac Dei gloriam honoremq; destinabat: atq; hoc veluti symbolum, AD MAIOREM DEI GLORIAM, in ore semper habebat. Ex his nimirum oriebatur illud magnum gaudium spirituale, quo hîc Dei seruus planè repletus erat; illa serenitas quàm semper in vultu præse ferebat; illa pax interior animi. Hæc illi. Huius admirabilis erga Deũ dilectionis, & hæc insignia argumẽta sunt, quòd quantislibet esset pressus curis, ac molestijs fatigatus S. IGNATIVS, in solâ Dei recordatione, & quasi amplexu, per summam delectationem acquiesceret. Christum Dominum videndi sicuti est, tantâ fla-

tâ flagrabat cupiditate, vt eam ipsam ob rem, solui corporis vinculis (nî Deus suam pro animarum salute longiorem operam exigeret) vehementiùs in dies optaret. Itaq; si quando grauiorem incidisset in morbum, conceptâ migrãdi spe, abstrahebatur illico à sensibus, non sine magno valetudinis detrimẽto. Quocirca mentem à cælestibus rebus interim auocare, etiam atq; etiam iubebatur à medicis. Inter ipsam negotiorum molem, perditas meretriculas tanto studio conabatur ab impuritate auocare, vt si qua ex ijs resipisceret, seq; ad Monasterium vellet recipere, grandis iam natu vir, & Præpositus Generalis, antecedere ipsemet, ac perductoris quodammodo munere fungi, Dei causâ non erubesceret. In quo cùm admoneretur à quibusdam, frustra tẽpus ac laborem insumi cũ talibus, breui ad ingenium redituris: *Ego verò*, inquit ille, *cuiuslibet istarum, vnius duntaxat noctis impedisse peccata, & iniurias in Deum, pro omnibus totius vitæ meæ laboribus, & operibus, magnum præmium duxerim.* Deum sæpissimè alloquens ex intimo corde dice-

bat: *Quid ego Domine extra te volo, aut quid velim?* Quotiescunq; sublatis in cœlum oculis, astra aspiceret, quod sæpè faciebat ac diu, mortalia cuncta illi repente sordescebant, & miro quodam æternæ patriæ desiderio rapiebatur. Semper cùm ad SS. Trinitatem orationem funderet, quod frequenter & diu faciebat, eximiam diuinæ consolationis suauitatem percipiebat. Quamuis in vniuersâ Hispaniâ, pro magnâ sanguinis notâ, & familiarum dedecore habeatur, habuisse maiores è Iudaico genere profectos; S. tamen IGNATIVS, quamuis hâc labe eius familia nunquã infecta fuerit, dixit P. Ribadeneiræ multis audientibus, se singularis diuini beneficij loco habiturum fuisse, si è Iudæorum stirpe descendisset; vt ita etiam hac ratione Christi Domini, eiusq; Beatissimæ Matris, secundùm carnem quodammodo consanguineus, etsi remotus esse potuisset. Quod ex ardentissimâ erga Christum dilectione, tanto animi sensu ac pietate protulit, vt à lachrymis temperare non potuerit.

Romæ in templo Societatis, doctrinâ

ctrinâ Christianâ pueros rudesq;, & alios omnes aduentantes instruens, ita sermonem claudere solebat. *Amate Deum ex toto corde, ex totâ animâ, ex totâ voluntate.* Quæ verba cum tanto feruore, & ardore vultus proferebat, vt flammas effundere, & corda vrere videretur. Extremâ ætate sæpè S. Pater ægrotabat, & perpetuâ ferè ventriculi nauseâ fastidioq; diuexabatur: experiebatur verò, nullâ re se iuuari magis, citiusq; ad meliorem sanitatem redire, quàm diuinarum laudum cãtu etiam rudi simpliciq́ue, qualis quotidie in templis auditur. Ita non cor tantùm eius, sed caro etiam exultabat in Deum uiuum: & auditis dilecti sui laudibus, statim corroborabatur & conualescebat. Quare si propriam vtilitatem & gustum spectâsset, chorum more aliorum Ordinum in Societate instituisset; quia tamen videbat sine choro, modis alijs, posse Societatis homines non minùs propagare diuinam gloriam, seq; & alios, in Dei obsequio perficere; choro Societati abstinendum duxit: cum tamen in alijs Ordinibus, vti solebat omnia, tan-

quam vniuscuiusque Instituto accommodatum, commendans.

CAPVT XIII.

Admirandum in S. Ignatio omnium commotionum ac perturbationum dominium.

SIc omnes appetitus & passiones S. IGNATIVS Dei gratiâ, studioq; ac labore peruicerat, & obedientes rationi effecerat, vt non quidem sine illis esset (hoc enim ab hominis naturâ est alienum) sed certè vt ab omni commotione animi, motuq; turbulento vacuus videretur. Proinde tum Sacræ Romanæ Rotæ Auditores, tum Cardinales Sacrorum Rituum, in Relationibus pro S. IGNATII Canonizatione Summo Pontifici factis, disertis verbis testati sunt, S. IGNATIVM habuisse *perfectissimum dominium omnium suarum cõmotionum & perturbationum.* Quod quàm sit rarum & admirandum in vita mortali, omnes experimur; & sciunt docti, qui, quantas vires, in natura per peccatum Adami corrupta, fomes peccati habeat, nôrunt.

Vnde cùm variæ sint in hominibus commotiones, nimirum amoris, odij, desiderij, fugæ, gaudij, tristitiæ, spei, desperationis, timoris, audaciæ, iræ; ita S. IGNATII imperio subiectæ erant omnes, vt ijs non ad vitium, sed ad necessitatem, iuxta rectæ rationis & diuinarum legum præscriptum, vteretur. Hinc factum est, vt cùm esset natura calidus & biliosus, propter summã tamen animi lenitatem, quam in omni sermone vitæq; consuetudine adhibebat, frigidus ipsis quoq; medicis, & vt appellant, phlegmaticus videretur. Sæpè affabiliter hilariterq; loquens, cùm quispiam obiurgandus esset, primò illius aspectu commutabat vultum, ac ad seueritatem composito, grauiter reprehendebat; statimq; illo abeunte, ne puncto quidem temporis interiecto, ad suam illam tranquillitatem iucunditatemq; sermonis, sereno vultu, explicatâ fronte redibat, perinde ac si nunquã quicquam obiurgâsset: itaq; apparebat, nihil omnino fuisse commotum, sed seueram illam obiurgatoris personam, & suscepisse cùm vellet, & deposuisse.

Eundem tenorem semper tenuit in rebus gerendis,& perpetuitatem in omni vita. Nam quamuis corpore aliter atq; aliter affectus esset,& propter valetudinis varietatem ad res tractandas, vel magis, vel minùs aptus, animo tamen eodem semper erat: vt ad aliquid ab eo impetrandum aut conficiendum, obseruare tempus & oportunitatem,nihil esset necesse. Nam siue illum SS. Missæ Sacrificio peracto,siue prandio, conuenires: è lecto surgentem, aut ab oratione, perinde erat: siue res lætæ, siue tristiores essent: denique in nulla rerum dissimilitudine ac varietate, varius ipse suiq; dissimilis fuit. Aduersus ea quæ videntur acerba,& contra omnes varietates, quæ in vita versantur, animo fuit ita semper præsenti, vt nunquam vel à statu naturæ, vel à religiosa dignitate discederet.

CAPVT XIV.

Rara S. Ignatij humilitas & patientia.

QVò maiora in S. IGNATIO fuêre diuina dona, quæ iam legimus, eò fuit

eò fuit in eo humilitas illustrior, quam vti fundamentum virtutum à suæ conuersionis exordio mirificè cœpit colere. Itaq; vilissimo habitu ac seminudus primis annis incedebat, cum mendicis, etsi honestis in locis posset, hospitabatur: homines hominumq; æstimationem fugiebat, splendorem natalium, & visiones diuinas,quæ in eo erant frequentissimæ, diligenter occultabat. Dicebat, omnes domesticos exemplo sibi ad virtutem atque incitamento esse; neque quenquam præter se vnum, sibi displicere. Optabat, vt ipsius mortui cadauer, volucribus & feris laniandum obijceretur, vel conderetur in aliquo sterquilinio. Vbi perspicua res non esset atque euidens, facilè aliorum sequebatur iudicium, & se cùm esset superior, inferioribus exæquabat. Ludibrio omnibus cupiebat esse, & nisi habuisset rationem vtilitatis proximorum,propter quos iuuandos,authoritatis etiam suæ ac personæ ratio habenda fuit, ambulâsset per plateas nudus,& sordibus oppletus, vt insanus haberetur. Ne in Præpositum Generalem

Societatis eligeretur, omni ope contendit, & coactus Confessarij imperio, ac importunis Sociorũ precibus hoc munus suscipere: post decem deinde annos, illud in publico Societatis conuẽtu deponere, summis precibus conatus est. De rebus suis non loquebatur, nisi more aliorum Sanctorum magnâ aliquâ causâ excitatus, vel ad sanandos aliorum animos, & mœrore liberandos eos, qui ab ipso consilium vel medicinam peterent, vel ad excitandos, atque aduersus omnes difficultates suo exemplo armandos. De se tamen loqui coactus, parcè & nascentis Societatis initio id faciebat, exemplum secutus Pauli Apostoli, qui vt loquitur S. Gregorius: *occultabat bona, custodiâ propriâ, publicabat verò visa Diuina admirabilia, vtilitate alienâ.* De suis tamen rebus ita demissè & humiliter sentiebat, vt se mortalium omnium infimum, & opis Diuinæ maximè egentem, putaret. Cùm de propagatione Societatis vel fructu, quem vbique terrarum in Dei Ecclesiâ faciebat, mentio ab aliquo fieret; vel de re alia quacunq;, in eius commendationem redundante, colligebat statim se, obortisq; lachrymis pudore quodam virgineo suffundebatur. Nolebat se laudari à quoquam, & cùm accepisset P. Iacobum Eguiam Confessarium suum, fere septuagenarium, miris ipsum laudibus, communem magnorum Sanctorum commendationem excedentibus celebrâsse, hanc ei pœnam inflixit, vt per tres dies ter quotidie sese flagellis cæderet. Sed cùm ille postea ne pœnis quidem coërcitus, à laudando IGNATIO abstineret, ampliùs ei confiteri noluit: vetuitq; præterea, sub pœna excommunicationis & dimissionis è Societate, vt ab omnibus eius laudibus deinceps abstineret. Vexabatur S. IGNATIVS post suam conuersionem ad Deum, molestis valdè vanæ gloriæ tentationibus, ante profectionem Hierosolymitanã, quibus cùm se acriter opponeret, & in graui quodam morbo his tentationibus impetitus, maiorem ex offensionis Diuinæ formidine, quàm ex ipsâ grassantis morbi vehementiâ metum ac solicitudinem caperet; ita Diuino præsidio hoc debellauit vitium euulsitq; ra-

dicitùs, primo adhuc à suâ ad Deum conuersione anno, vt postea quotiescũque salus animarum vel Dei gloria postularet, sua non minus bona quàm peccata, sine vlla prorsus vanæ gloriæ titillatione, narraret. Etsi multi optarent veram S. IGNATII habere effigiem, ille neque pingi se, neque fingi permisit. Et cùm Cardinalis Paciecus pio dolo IGNATIVM in lecto decumbentem inuiseret, clam adducto pictore, qui per rimas quasdam IGNATIVM videre posset ac depingere, vicit obseruãtiam Pacieci S. IGNATII humilitas. Siquidem ita eius facies nouas & nouas induebat formas diuinitùs, vt obstupefactus pictor re infectâ discedere debuerit. Eadem S. Patris humilitas in causa fuit, vt quamuis in se maxima Dei dona agnosceret, & miraculosis fauoribus, Deum sibi esse propitium cerneret, ad Sacerdotium tamen prouectus, primam Deo hostiam statim offerre ausus non est, sed per menses octodecim dies noctesq; simul intentâ quadã animi curâ, simul inæstimabili spiritus dulcedine, & nouâ Diuini luminis co-

piâ, se præparauit. Sed & in tolerandis aduersis, maximè S. IGNATII humilitas apparuit: sæpenumero enim sine iustâ à se datâ causâ, varijs criminationibus & Barcinone, & Compluti, & Salmanticæ, & Parisijs & Romæ laceratus, & in carcerem interdum sine vlla culpa coniectus, sæpè etiam maximis rei familiaris angustijs pressus, difficultatibusque vallatus, tranquillo ac humili animo propter Deum tolerauit patienter & libenter omnia, iudicans se nullo bono dignum, dignum omni malo. Eos qui S. IGNATII contumelias illatas & calumnias impedire volebant, rogabat strenuè, ne impedirent; & iniquis conuiciatoribus gratias agebat, & quibus poterat eos beneficijs cumulabat. Cùm pecuarius quidam puer defixis procaciter in eum transeuntem oculis, cachinnos tolleret, eique licentiùs illuderet, & ille vultu placido substitisset, versus ad eum comes: Quin, ait, acceleras gradum pater, teque istius pueri petulantiæ subtrahis? Imo verò, inquit ille, cur puerum oblata sibi præter spem hac tãta oblectatione fraudemus?

Itaque consultò etiam diutius hæsit in iisdem vestigijs, ac se curiosiùs intuendum videndumque affatim proteruo adolescentulo præbuit, plus ex hoc cōtemptu ac ludibrio hauriēs voluptatis, quàm alij ex vulgi plausu, faustaq; acclamatione, percipiunt.

Romæ concionantem in via publica, cùm petulantes pueri, pomis proiectis per ludibrium impeterent, sine vllo irati animi signo, instar statuæ perstitit. Dicebatq; ingentes persecutiones, quas ante & post fundatam Societatem sustinuit, cariores sibi esse, omnibus huius vitæ honoribus ac commodis. Cùm ab eo in custodiam coniecto Salmanticæ, ob falsam accusationem, quidam amicè quæreret, grauiterne ferret custodiam & vincula? Tantumne malum, inquit, tibi videtur esse carcer? atqui scito, vrbe Salmanticâ totâ, non ita multas esse compedes, manicasue, quin ego plures Christi Domini causa vehementer exoptem. Neque tantùm humiliter, patienter, libenterq; ferebat omnia famæ, honori, corpori, rebusq; alijs suis aduersa & molesta, sed, qui

summus est in his virtutibus gradus, etiam lætitiâ fruebatur, cùm aliquid aduersus ipsius personam & honorem accideret; vti obseruârunt & Sacræ Rotæ Auditores, & Illustrissimi Sacrorum Rituum Cardinales in suis Relationibus Summo Pontifici datis.

CAPVT XV.

Vita S. Ignatij, & bona existimatio à Deo miraculosè sæpius conseruata & defensa.

QVos Diuina maiestas, ad res in sua Ecclesia præclarè gerendas, maximamq; Christi gloriæ amplificationem elegit, peculiaribus vitam eorum existimationemq; fauoribus atq; auxilijs & conseruare solet & defendere. Extant huius rei in S. IGNATII vita exempla illustrissima, & maximè admiranda.

Cùm S. IGNATIVS domi paternæ è lethali vulnere decumberet mortique proximus, suorum admonitu sacris quæ ad expiandum animum pertinent ritè peractis, à domesticis deplo-

raretur; ſanctus Petrus Apoſtolus in ſui feſti peruigilio apparuit, optatam ei valetudinem diuinitùs afferens. Quare continuò leuari doloribus, ciboq; refici cœptus eſt. Indicat & hoc maximè caram fuiſſe Deo S. IGNATII vitam, quòd eius cuſtodiam, non tantùm alicui ex infimo SS. Angelorum ordine commiſit, quibus noſtri cuſtodia commiſſa; ſed ex altiore gradu, Archangelum eius tutellæ præfecit. Quod eum aliquoties per ſeptē dies integros, nullo prorſus cibo vel potu refectum, aut in ecſtaſi poſitum, vel quiddam à Deo impetrare volentem, ſine infirmitate vlla, imo ſine virium defectu, cum terna ſingulis diebus, eaq; acerbâ corporis diuerberatione, ac ſeptem horarum flexis genibus peractâ oratione, ſeruârit.

Dum derelictus à comitibus itineris, Venetias ſub noctem veniſſet, ſanctus IGNATIVS, nec vias ad publica Xenodochia noſſet, nec portitori conducendo ſuppeterent nummi; aſſuetus longo iam vſu malè cubare, ſub porticu Procuratoriâ intendentibus iam ſe

tenebris,

tenebris, vacuum opificis cuiuſdam fulcrum inuenit, in quo feſſos artus vtcunque reficeret. Dum ita ibi noctem exigeret, vicinum Senatorem Marcum Antonium Treuiſanum, perſpectæ integritatis, poſtea in Venetiarum Ducē electum, cœleſtis excitauit vox & increpuit, quòd in multâ veſte, molliq; ſtrato decumberet ipſe, cùm interim Dei famulus peregrinus, non longè à veſtibulo illius ædium iaceret, in publico pauper, & omni humanâ ope ac ſolatio deſtitutus. Itaq; ingenti metu & horrore perfuſus, confeſtim proſilijt, & quæſitum diligenter IGNATIVM excepit perhonorificè.

Hieroſolymam nauigans, grauia à comitibus itineris, in eadem naui cōmitti facinora compererat; ergo cùm impuros illos homines reprehenderet, illi factâ cum nautis coniuratione, moleſtum ſibi monitorem, in deſertâ quadam inſulâ exponere, atque ab ſuo conſpectu & conſuetudine procul amouere decreuerant. Quam rem odorati è vectoribus quidam Hiſpani, ad IGNATIVM detulêre, ſuadentes vt ſibi con-

ſuleret.

ſuleret. Sed ille cùm blanda non prodeſſent monita, nihilominùs turpiter peccantes obiurgare perrexit, Diuinæ prouidentiæ ope ſubnixus: cuius beneficio factum eſt, vt ad inſulam ſceleri deſtinatam appropinquãtes nautæ, aduerſo repentè vento reiecti, volentes nolentes, ad portum optatum peruexerint IGNATIVM.

In Italiam traiecturus, tres in Italiam onerarias paratas offendit. Quarum duæ validæ & firmæ, cùm IGNATIVM recipere nollent, & tertia parua & malè compacta admiſiſſet, ſimulque vento ſecundo ſoluiſſent, repentè duæ illæ quæ IGNATIVM excluſerant, naufragium ſunt paſſæ; tertia tantùm, quâ S. IGNATIVS vehebatur, minimè valida, ventis ac fluctibus diu multumq; agitata, altero denique menſe in Apuliam peruenit.

Compluti rogatu Vicarij Epiſcopi, Ioannes Lucena colligebat aliquantulum pecuniæ pro Clericalibus veſtibus S. IGNATIO parandis, ergo cùm eodem comite ad nobilem quendam virum aceſſiſſet, id petens, ille ad ſanctum

ctum IGNATIVM conuerſus: *Vtinam*, inquit, *ego comburar, ſi iſte*, IGNATIVM oſtendens, *ignem non meretur*. Res mira, eodem die, incendio domus ſuæ deflagrantis, abſumptus eſt ille nobilis.

Pariſijs Michaël quidam Hiſpanus, ob S. FRANCISCVM XAVERIVM è medio honorum curſu, ad Chriſti militiam traductum, ira percitus, S. IGNATIVM eius rei auctorem, interficere omninò conſtituerat. Cùmq; in hoſpitiũ ipſius vltro inuaſiſſet, ſtrictoq; iam gladio ſcalas furibundus aſcenderet, Diuinâ repentè voce perterritus: *Quò tendis infelix?* retulit gradum, totamq; rem conſcientiâ victus, poſtmodum ipſe aperuit.

Prope Baſſanum Anachoreta quidam viuebat, Antonius nomine, magnâ virtutis & ſanctitatis opinione, qui cùm IGNATIVM curioſius obſeruat, nec quicquam ſingulare in veſtitu à cõmuni Clericorum habitu diuerſum videt, moreſq; faciles, & ſine vllâ Eremiticæ ſpeciei ſignificatione; vitæ ſolitariæ normâ, animi eius metiens ſanctitatem, ſtatuit nihil ſingulare in eo ineſſe, nihil

esse, nihil quod admiratione admodũ dignum videretur, ideoq; contemnere apud se cœpit, ac paruifacere, sed simplici hominis menti, nequaquam permisit Deus, errorem diutiùs insidere. Nam solito vehementiùs oranti, reuelare dignatus est Dominus, quem ipse parui faceret, Apostolico spiritu plenũ esse, & ad multorum salutem, vas electionis electum. Ex quo suam ille temeritatem dolenter accusans, S. IGNATIVM ac socios studiosè dein colere, atque obseruare instituit.

Viuente adhuc S. IGNATIO, Confessarius eius vir sactus, Iacobus Eguia aiebat S. IGNATIVM, non vi naturæ sed miraculo viuere: & S. IGNATIO mortuo, vitalibus, dissecto corpore, inspectis, nobilissimi pro miraculo non leui habuerunt medici, eum tamdiu potuisse viuere, præsertim hilari semper eodemq; vultu exequentem Præpositi Generalis officia. Nam & stomachus præ abstinentiâ & sobrietate, diuturnaque siccitate mirè contractus apparuit, & iecur ita obduratum & aridum vt penè lapidesceret. Et in hepatis venâ, quæ

Porta

Porta dicitur, lapides tres sese inuenisse testatur Realdus Columbus, egregius eâ tempestate sector, in suo de Anatomiâ libro.

Hanc in Deo, vitæ & existimationis IGNATII curam non ordinariam, ostendunt plurium Iudicum grauissimæ Sententiæ & Compluti & Salmanticæ, & Venetijs, & Parisijs, & Romæ sæpiùs, pro innocentiâ S. IGNATII latæ, quamuis aduersarij grauissimis calumnijs & ingeniosis artibus, eius innocentiam traducerent, omnemq; ei famam ac existimationem adimere conarentur. Sed celeberrima fuit omnium Romana S. IGNATII defensio, in grauissimâ omnium criminatione, à quodã excitata Monacho, hæresi Lutherianâ infecto, qui cùm sparsisset IGNATIVM sociosq; omni scelerum genere coopertos, tum in Hispania, tum in Gallia; quin etiam nuper Venetijs falsæ religionis & probri flagitijq; damnatos, & elapsos è iudicum manibus, ad corrumpendam iuuentutem specie pietatis Romam venisse, & alia id genus per se & suos sereret, tantam in inuidiam

 & odium,

& odium, breui S. IGNATIVM & ſocios adduxit, vt eos multi iam quaſi facinoroſos ac fugitiuos horrerent, ipſorũque congreſſum ac conſuetudinem refugerent. Nec modo in vrbe vulgi ſermonibus hæc infamia terebatur, ſed apud exteras quoque gentes ac prouincias, aduerſariorum nuncijs ac literis percrebuerat, Ignatianos cum ſuo capite, manifeſtorum ſcelerum, ac hæreſis conuictos teneri. Sed Dominus IESVS, qui ſancto IGNATIO Romam eunti ſe promiſerat propitium fore, in hac calamitate præſto adfuit. Nam plane diuinitùs factum eſt, vt quotquot in Italia, Gallia, Hiſpaniaq; IGNATII iudices extitiſſent, ſub ipſum ferendæ ſententiæ tempus Romam ferè omnes, alius aliâ de cauſâ conuenerint. Hi omnes ad iudicium vocati, aduerſariorũ commenta detexêre, cum ſumma teſtificatione virtutis ac pietatis S. IGNATII. Præterea litteræ ciuitatum, apud quas Italiâ totâ, Patres aliquandiu vixerant, per idem tempus allatæ, magnum põdus ad illuſtranda eorum merita, & refellendas iniquorum calumnias attulêre. Quibus rebus adductus Vrbis Præfectus, vrgente Summi Pontificis iuſſu, ſuâ ſententiâ, S. IGNATIVM omni nõ modò culpâ, ſed etiam culpæ ſuſpicione liberauit verbis ampliſſimis. At verò S. IGNATIO minimè vrgente, inſidiatorum longè diſimilis fuit exitus. Michaël quidem fraude patefacta in exilium miſſus: alter paulò poſt iudicium, graui correptus morbo, mortuus eſt: alter ad hæreticorum caſtra confugit, effigiemq; ſuam pro ſe iudicibus cremandam, reliquit: quartus perpetuo addictus eſt carceri.

Eadem Diuina erga IGNATIVM beneuolentia, & domeſticis aliquot exemplis confirmari poteſt. Erat vnus è primis S. IGNATII ſocijs, necdum perfectâ virtútis cognitione imbutus, qui cùm ſolitudinis amore pellectus, & vitæ S. IGNATII labores, cum illius otioſâ quiete, & huius pericula cum illius, vt ei videbatur tuto perfugio cõferret, ancipitiq; diſtractus animo, inſtituti Societatis magnitudinem expaueſceret, Anachoretam ſanctitatis famâ celebrẽ, conſilij petendi cauſa adire conſtituit.

Sed vix extra domicilium extulerat pedem, cùm ei vni obiectum est spectrum viri armati, trucibus oculis, stricto gladio minitãtis: quo viso, cùm ille nihilominus ad Anachoretam pergeret; iratus ille ac furens, in obuium irruere visus; nec prius insequendi finem fecit, quàm ille præcipiti cursu, in S. IGNATII refugit amplexum; obstupescentibus vbique incolis, quem cum pauore fugientem effusè cernerent, eum tamen quem fugeret, non videbant.

Acerbior extitit alius quidam Pater, impetu quodam animi abreptus in S. IGNATIVM ac contumacior: pro quo in Missa orans sanctus Pater instãtius, & magnam vim lacrymarum profundẽs, clamabat ad Dominum: *Ignosce Domine; Parce Domine.* Cui Dominus; *Sine me; ego enim pro te vindictam sumam, ego (nisi resipiscat) vltor existam.* Accidit autem postea, vt ille Pater in templo quodam, Sanctorum reliquias venerabundus intueretur, & inter beatissima ossa quasi hominis aspectum videret, truci vultu, flagellum intentantis, nisi IGNATIO pareret. Eo viso, quan-

quam homo tumorem compressit, animosq; submisit, multis tamen postea magnisq; molestijs affectus est, vt verissimum fuisse constaret, quod S. IGNATIO fuerat à Deo significatum.

CAPVT XVI.

Illustria S. Ignatij adhuc viuentis miracula.

QVamuis *probatio sanctitatis non sit signa facere*, vt ait S. Gregorius Papa, hinc S. Ioannes Baptista adeò Diuinis oraculis ob vitæ sanctimoniam celebratus, nullum viuens fecisse signum in sancto Euangelio asseritur: quia tamen vulgi opinio miracula à Sanctis exigit, eaq; authore S. Bernardo, etsi merita non sint, sunt tamen signa meritorum; IGNATII sanctitas, & hoc miraculorum nitore non caruit. Et quidem in Processibus pro eius Canonizatione confectis, supra ducenta miracula ab eo edita, multorum iuratorum testium concordi, & graui asseueratione confirmata narrantur.

Hîc aliqua præter alia mira supra

non vno in loco commemorata, quæ viuenti S. IGNATIO contigerunt, recensenda sunt.

Barcinone Lyſſani duo fratres de patrimonio diu litigauerant. Ac denique is, qui cauſâ ceciderat, præ nimio dolore ad vltimam deſperationem redactus, è cubiculi trabe, laqueo ſibi vitam ademit. Id ſimul atque IGNATIVS audiuit, confeſtim aduolat, pendétem ex infelici tigillo funem præcidit, mortuũ collocari iubet in lectulo. Dein ſeorſum nixus genibus, pro ſalute ipſius Deum orare non ſine lachrymis inſtitit. Res mira: deprecante S. IGNATIO, tunc Grammaticæ operam dante, cunctis qui aderant in lectulum obuerſis & exſpectatione ſuſpenſis, mortuus repente ad vitam redijt, vociſq; vſum eatenus duntaxat recepit; quoad vocato Sacerdoti, peccata ritè confeſſus, ac demum expiatus, animã è Tartari faucibus ereptam, Domino reddidit.

Baſtidam quendam, epileptico ſeu comitiali morbo, à multis annis laborantem, ſublatis in cœlum oculis ac precibus, extemplò ſanauit.

Multos Energumenos, crucis ſigno ſæpè à dæmonibus liberauit.

Fæminam Phtyſi prope ad interitum deductam, ſanitati reſtituit.

Simonem Rodericum morti proximum, pio amplexu, à morbo liberũ reddidit.

Ioanni Baptiſtæ coco, manum vſtulatam & prorſus ad manualia opera inutilem, ſub noctem redditam; ſuis precibus integram & ſanam ſequenti die reſtituit.

Cùm æger redijſſet in Patriam, febriq; quotidianâ laborans, conciones ad populũ patentibus in campis (quod populi frequentiam templa non caperent) ſæpè haberet, quamuis vocem cõtendere ob imbecillitatem nequiret, ſingula tamen concionantis verba, trecentorum amplius interuallo paſſuũ, ab omnibus exaudiebantur & intelligebantur percommodè.

Alexandrum Petronium, in obſcuro, ob clauſas feneſtras ac portam, & tenebricoſo cubiculo iacentem inuiſẽs, illum ſuæ faciei ſupernaturali ſplendore illuſtrauit, atque ſanauit.

Eleutherium Pontanum per duos annos, & eò ampliùs, grauissimis quibusdam à diabolo tentationibus oppugnatum, suo aspectu & sermone penitùs ab illis liberauit. *Ego istud*, inquit in re simili S. Bernardus, *suscitatæ miraculo mortuæ, censeo præferendum, quòd exterior quidem ibi, hîc verò interior reuixit homo.*

Cùm Lauretanum Collegium grauissimè infestaretur à dæmonibus, in varijs humanis belluinisq; formis sese spectandos obijcientibus, & adhibiti vsitati exorcismi, aliaq; his adhiberi solita, terrores illos nequaquam depellerent. Rector Collegij per epistolam ad sacrificia & preces IGNATII confugit. Ille re cognitâ, suis precibus & epistolâ confestim non modò in præsens, verùm etiam in posterum Collegium ab illis dæmonum terriculamentis liberum reddidit.

Mulieris arido & emortuo brachio vitam & motum reddidêre, panni sancti IGNATII piè ab ea abluti.

Iudæum quendam Isaac furenti & obstinato animo Christiana Sacra respuentem, cùm ab alijs neque blanditijs, ne-

tijs, neque vllâ alia ratione ad sanam mentem reuocari posset, adductum ad se S. IGNATIVS, his tantùm tribus verbis prolatis: *Mane nobiscum Isaac*; repentè placauit, atque ad Baptismum perduxit.

Vir quidam insignis, cùm turbulentior esset, quàm vt eum diutiùs ferri oporteret, eiusq; animum S. IGNATIVS blandis sanare monitis non posset, ad extremum oratione conuersâ, Diuinam testatus iustitiam, ac cœlestis iræ minas intentans, tantum ardorem spiritus præ se tulit, ipsi vt parietes tectaq; non dubio motu nutare & concuti viderentur. Quo terrore perculsi qui aderant, illico procumbentes, Dei pacem precibus ac votis exposcere. Ipse verò qui accusabatur, exanimis ad pedes S. IGNATII sese confestim abiecit, ac supplex confusâ voce, culpæ veniã petijt, seque posthac in officio fore pollicitus est.

P. Leonardum Kesselium Coloniæ manentem, magnum incesserat desiderium videndi sanctum IGNATIVM Romæ tunc existentem, plus 300.

militarijs inde distantem. Cùm ergo à sancto Patre petijsset per literas sibi vt Romam pedibus ire liceret, respondit S. IGNATIVS, eius præsentiam Coloniæ propter aliorum vtilitatem necessariã esse. Præterea ne de statione decederet, posse Deum aliâ ratione sui videndi copiam dare, sine tam longi itineris laboribus. Igitur die quadam P. Leonardo vigilanti, viuus adhuc & spirãs S. IGNATIVS apparuit, cum eoq; diu disseruit, miroq; gaudio eum perfudit.

Sæpè morbo oppressus sanctus Pater, si quis nodus existeret, ad quem expediendum virtute illius esset ac prudẽtiâ opus, statim quodammodo conualescebat, & animo corpus regente, sanus fortisque videbatur. Ex quo illud iam domesticis tritum erat, quoties ex morbo decumberet, optandum esse, vt aliquid eiusmodi existeret, ad quod explicandum IGNATIVS è lecto surgere & morbum depellere cogeretur.

CAPVT XVII.

Varia miracula à S. Ignatio post mortem edita.

In Pro-

IN Processibus pro Canizatione sancti IGNATII, primùm authoritate Ordinariorum, deinde Sedis Apostolicæ, confectis, plura quàm ducenta recensentur miracula S. IGNATII meritis & interuentu, post mortem patrata. Sunt præterea & alia quàm plurima, non minùs vera cæteris, necdum in tabulas publicas relata (quia priora pro Canonizationis negotio, fuêre sufficiẽtissima) grauissimis tamen testimonijs, hominum omni exceptione maiorum, confirmata, typisque & Romæ, & in alijs Italiæ locis, & in Hispania, & in Germania, & alibi cum approbatione eorum, quorum intererat, vulgata. Hoc loco aliqua tantùm in medium adferre libuit, quia multa, ob promissam compendij breuitatem, non licet.

Cùm S. IGNATII defuncti corpus, exequiarum causâ, iaceret in feretro, Bernardina Romana, filiam strumis iamdiu laborantem, quam arte nullâ medici sanare valuerant, ad osculandas mortui manus admouere vehemẽter optabat, certam ex eo contactu filię valetudinem sibi pollicita: sed cùm prę

turba,

turba, impetu ſæpe capto, puella nunquam ad ſacrum corpus accedere potuiſſet, mater ex ſancti IGNATII veſtimentis fruſtulum adepta, ſimul atque collo filiæ alligauit, morbus euanuit.

P. Nicolaus Bobadilla longâ febri diu vexatus, qua, cùm in lectulo B. Patris recubuiſſet, illicò liberatus eſt.

Minoriſſæ matrona nobilis tres ipſas horas ante partum nullas viuentis in vtero prolis motiones experta, fœtum mortuum effuderat, cuius cùm infelicem exitum deplorarent aſtantes, maximè quòd ſacris Baptiſmi aquis tinctus non eſſet, tandem obſtetrix, elapſâ ſemihorâ poſt partum, præferuido ſpiritu S. IGNATII opem implorat. Vix preces exorſa fuerat, cùm proles liuida iam & ſubnigra reuixit.

Infantem mulieris Indæ filium mortuum S. IGNATIVS inuocatus, vitæ reſtituit.

Cœcis compluribus lumen oculorum: ſurdis auditũ: claudis greſſum: mutis loquelam: paralyticis, alijſque deſperatis à medicis, mortiq; iam proximis, perfectã ſanitatem reddidit.

Multis

Multis poſt mortem apparuit, aut moleſtas tentationes diſcutiens, aut à morbis periculiſq; liberans, aut ſalutaria monita tradens, aut futura prænuncians, aut cœleſti dulcedine ſuos clientes perfundés: quinetiam illo ipſo quo Romæ obijt, momento (vti poſtea ex horarum collatione compertum eſt) ſanctæ & nobili fæminæ, Margarithæ de Lilijs, gloria ſplendidus apparuit, cœlum petens, eique tanquam inſigni Bononienſis Collegij benefactrici, Societatem commendans.

Multi dæmones ex obſeſſorũ corporibus, & ex ijs quæ infeſtabant domicilijs, ſancti Patris Reliquijs, & eiuſdẽ imaginibus appenſis, exacti ſunt.

Multos morbos, oleum lampadis ante eius imaginem ardentis, mirabiliter depulit.

Plurimis difficili partu extremè laborantibus, inuocatus S. IGNATIVS ſuccurrit, ſterilibuſq; prolem dedit.

Carpentoracti cùm honeſta matrona infantem Mauro immotoq; ſimilem edidiſſet, & dubitaretur, quid in re pene prodigioſa faciendum eſſet, ſa-

lutarinè

lutarinè vndâ tingi poſſet, an expectā-dum, donec ſpirare deprehenderetur, ſancto tandem IGNATIO inuocato, ſuaſu cuiuſdam Canonici, puer non tantùm ſaluus, ſed alacer etiam ac formoſus apparuit.

Nonnullos à Pleuritide ſanauit.

Aliquos ab hoſtium incurſione defendit.

Aliquot præceps ruentes, ne læderentur, inuocatus effecit.

Coſentiæ pridie feſti S. IGNATII Angelus Lopezius ad animi ſui ſignificationem aliquot in feneſtris laternas papyraceas collocauerat, adiuncta Beati Parentis effigie ſingulis, & vſurpabat identidem magno ſenſu gratulationis. Io Loyola, B. Pater Io. cùm ergo maximè geſtiret, accidit, vt ignem flāte vento laterna conciperet, quam deflagrare animaduertentes, nihili quidā de plebe homines, irridere viri pietatem, exprobrare ſuperſtitionem, alliterationibus etiam amariuſculis inuertere feſtam acclamationem. At, at, Beatus vritur; at, at, Loyola crematur. Excāduit hic immodicè Angelus, & actus intem-

intemperantia religionis in IGNATIVM; Ego verò, ſic exiſtimo, (inquit) eam eſſe Beati Viri ſanctitatem, ambuſtam vt imaginem ab incendio vindicare poſſit. Neq; fefellit opinio, quippe flamma, depaſta chartam adiacentem, abſtinuit ab imagine, vel atteſtata viri ſanctimoniam, vel obſecuta religioni optantis.

Bracaris, infante lucem progreſſo, mater multos dies continuo ſanguinis fluxu debilitata, vix ipſa ne ſanguinem ſequeretur, continebat animam; epotâ aquâ, quâ filum de Beati veſtibus extractum immaduerat, & ſanguinis ſtitit profluuium, & priſtinas corpori vires rediſſe perſenſit.

In Oppido Guimaraenſi honeſta fæmina amiſſis oculorum auriumque ſenſibus, cœleſti iam præmunita viatico, ſacroq; oleo delibuta, mentis expers iacebat; cùmq; ei poſtremæ voces piè acclamarentur, aſſidenti pro amicitia fæminæ occurrit; nuper ſibi à filio, in Societate degente, miſſam eſſe particulam cinguli, quo in viuis B. Pater corpus aſtringere ſolitâſſet: magnâ ergo fiduciâ,

fiduciâ, & in Deum reuerentiâ eam applicat ægrotæ, quo facto, illa paulatim ſenſus recipere, reſpirare, manus explicare, ingeri cibum ſibi poſtulare, medicis ob repentinam ſalutem obſtupeſcentibus: quæ omnia iuratis poſtmodum teſtimonijs, publicè ſunt confirmata.

Calari filius cuiuſdam natu maior, inter prandendum arrepto cultro minoris fratris ferit oculum: Nobilis itē puella ſimili modo dum accumbentibus cibos diuidit, grauiter in altero oculorum læditur: ambo Beati IGNATII imploratâ ope, præter aliorum ſpem, omni periculo fuêre liberati.

Aliam, quatuor menſium languores continui, adeò debilitârant, omni vt pedum officio eam priuârint; aduētante ſacro die S. IGNATII, cùm frui & ipſa communi in templo noſtro lætitiâ percuperet, ſuo minimè fruſtrata deſiderio fuit; depulſo enim malo, pedibus priſtinæ firmitati reſtitutis, læta ſacris aſtitit.

Ibidem concrepantibus vndique tormentis bellicis, die qui feſtum Beati

IGNATII præceſſerat, puella necdum loqui ſciens, & ad cuius aures nunquā IGNATII nomen peruenerat, cum admiratione omnium inclamauit: Cras Beati IGNATII dies eſt; adſtantes auditâ re admirabili rei meliùs experiundæ, denuò quidnam ſequenti die futurum ſit, ab infante exquirunt: eadem reſponderi audiunt.

Maioricæ, fæmina luxatione neruorum claudicabat, ita vt niſi fulcris innixa non incederet; itaq; cum tota iam ciuitas tympanorū, vocum, tibiarumq; concentu perſtreperet, illi Deus noſtrū templum adeundi iniecit mentem. Ire parat, diſſuadet ſoror, ne multitudine hominum compreſſa intereat. Nihil audit hæc, iter aggreditur, &, ecce tibi inopinata ſanitas, firmitaſq; pedum; grallas ponit, & nullo adminiculo vſa in templum venit, vbi ſacrum Euchariſticum fieri gaudens poſtulauit.

Aliam quæ præteritis annis, eiuſdem Parentis optimi beneficio lumen receperat, iam deſperatâ ſalute Phyſici quatuor reliquerant, illa verò non neſcia per quem lucem aſpexiſſet, omnes

iterum ſpes, cogitationeíq; in eundem medicum conijcit. Vocat itaq; nocte quadam puellam, ex ijs vnam, quæ aſſidere illi ſolebant, atq; *propera*, inquit, *curriculo contendere, emicantem ſplendorem intuere: ô ſi præſto fuiſſes ocyùs, vidiſſes vtiq; meum Sanctum hîc IGNATIVM me inuiſentem, incolumis enim ego iam ſum & ſalua.* Exitus probauit dicta, ipſi etiam medici affirmare coacti ſunt, occulta vi fuiſſe ſanatam.

Montij in Gallecia, cùm ingens incendium per dies aliquot ſyluam abſumeret, totoq; tractu ſumptis viribus ſeſe longè lateq; diffunderet, nullaq; humanâ vi retundi reprimiq; poſſet, ventoq; repentè flante, totum incendium ad meſſes oppidumq; accederet, nec iã ab agrorum ædiumq; conflagratione, tres quatuorue paſſus diſtarent, quidam arrepta S. IGNATII imagine, quam ſecum ferebat, qua parte ignis vehemẽtiùs ſe iactabat, & deteriorem cladem minabatur, factâ precatione in mediũ coniecit, ſtatimq; vis illa furorque remiſſus eſt, flamma quæ altiſſima erat, deiecta, ac penitùs euanuit, totum de-

nique incendium retro ad faſtigia, quà deſcenderat, celeriter reuerſum. Et quod mirabiliùs eſt, mulier, quæ imaginis iactum attentè perſpexerat, in ipſos fumantes ſtipites inſilijt, digitis cineres ſcalpſit, nulloq; ardore impedita, è medijs prunis S. IGNATII imaginem extraxit.

Friburgi, cuiuſdam mulieris filiolus triennis brachiolum confregerat, mater iram abſentis mariti pertimeſcens, ſanctum IGNATIVM inuocat: vix illa preces abſoluit, natum ingenti lætiâ ſanum & integrum ante oculos intuetur.

Vulneratis grauiſſimè, & ad curationem vulnerum, longo temporis tractu indigentibus, S. IGNATIVS inuocatus, repentè ſuccurrit.

A multis peſtilentiæ lues, ſœuiſſimè enecans quàm plurimos, vel illatæ imaginis S. IGNATII præſentia, vel eius reliquiarum contactu abacta eſt.

Platijs, Baro quidam conſpicatus cœlum denſis nubibus atriſq; obduci, graue tritico in area aceruato incommodum timebat: fecit arcendæ tempe-

ſtatis votum, ſancto IGNATIO, & cum pluuijs omnia natarēt, Baronis aream ne gutta quidem tetigit.

Neapoli Vincentius Paganus, dum in celebritate ſancti IGNATII, artificioſos ignes parat, per imprudentiam manum fœdè adurit: accuritur à fæminis agnatis, & vſtulatæ dextræ chyrographum S. IGNATII ſupponitur, ad cuius attactum illico remiſit dolor, & qui nonniſi ſtatâ die deſœuire ſolet, ambuſtæ partis ardor, nihiloſecius extemplò refrixit.

Hypolitus nauiculator magnâ prope Neapolim pelagi tempeſtate iactatus, fluctibus iam abſorbebatur, & inuocato ſancto IGNATIO, continuò deferbuit æſtus agitati maris.

Catanzarij honeſta fæmina filium è Gaſparo Mariſcano coniuge ſuſceperat, cui ducta S. IGNATII obſeruantiâ, nomen IGNATIO indi cupiebat, malente viro (quod in vrbe ſacra D. Irenæi oſſa aſſeruarentur) Irenæum dici: qui demum poſt diuturnam altercationem cōuenerunt inter ſeſe, vt puer Ignatius Irenæus appellaretur. Verùm ea

rùm ea contentio, fuit iuge litium ſeminarium. Vxor enim Ignatium & nuncupabat, & nuncupari à vernaculis ſeuerè exigebat: contra Gaſpar, omnes vrgere, dicerent Irenæum. Erat fere menſis accepto iurgio tertius, & vterq; mane quodam in aſſerendo nō-nihil incaluerat, cum ioco pater, contentio, inquit, pueri arbitrio decernatur. Mater conditionem accipit: tum Pater percontatur ludibundus à trimeſtri filio, quomodo appellari vellet; cùm ecce diuinitùs infanti, vi fandi donatâ identidem diſtinctè hoc nomen effatur, IGNATIVS. Commouit vox illa patrem, qui nouitatem admiratus prodigij, IGNATIVM exinde nominari iuſſum filium S. IGNATIO mancipauit.

In occidentali India in agro Peruano Chriſtophorus Martinus de Peredes quadriēnio integro, vno primùm, poſt gemino ſcipione pedum imbecillitatem ſuſtinere cogebatur, is percepta in B. IGNATII celebritate, lætitia populi geſtientis: *Egone*, inquit, *hoc die cunctis triumphantibus, aſymbolos quaſi abeā? ſolus mœrear?* Vix loquendi fecit finem,

cum pedibus vires adduntur, firmantur adeò, vt ipſe ſine alio adminiculo, alterâ ſtatim luce in Collegium iret.

Benedictum Lopezium Argentifodinæ Præfectum, dum Æthyopem fugitiuum inſequitur, quinque ex aduerſo homines aggrediuntur, punctim cœſimq; petunt, exequo deturbant, inhumaniter tractant. His in anguſtijs ille ſanctum IGNATIVM inuocat: ſtatimq; ſanctus Pater & videndum ſe obtulit laboranti, & ambabus manibus apprehenſo epitogio, hoſtium ictus auertit. Ille demum his in fugam, beato in cœlum, euntibus, incolumem ſe & integrum, vulneratis licet veſtibus & galero, reperit.

Nobilis quædam fæmina Auenione, filium habebat magnis & aſſiduis exercitum febribus, cui inſuper manus altera vi morbi luxata conuulſaq; fœdum in modum reſupinabatur, vt ex medicorum ſententia, ſi minùs vitam, dextrę ſaltē vſum perditurus videretur. Mouit ea res religioſam virginem, ægro propinquitatis nomine coniunctā, vt S. IGNATIO tria Sacra, totidemq; cereos

cereos pro ſalute nepotis voueret. Quo facto, confeſtim puer omninò conualuit, manuſq; ſuo loco reſtituta, fidem miraculi fecit certiorem.

Iſabella Rebelles Sanctimonialis dum Barcinone aliquid operis in alto loco molitur, repentè tam graui caſu ad terram collapſa eſt, vt totum os coxendicis ſeu fœmoris, quod maximum eſt in humano corpore, confractum fuerit. Vocati medicus & chyrurgus, omnia medicamenta, quæ illorum ars poſtulabat, ſumma diligentia per 40. dies & eo ampliùs, euentu planè irrito, adhibuerunt. Denique eo valetudo deuenerat, vt ægrota apud omnes eſſet citra vllam ſpem ſalutis, & eadem die moritura crederetur. Sed vt reliquiam S. IGNATII oſſi confracto applicuit, ſtatim ſanata eſt.

Hieronymi Honuphrij puer decennis in ſupercilio lethale vulnus prope tempora accepit, propter quod totius oculi tumor & vehemens febris acceſſerant. A chyrurgo per menſem integrum medicamenta, irrito conatu, adhibita. Etenim vulnus non ſolùm non

non solidabatur, sed adeò latum & profundum erat, vt inserendum esset linaméntum digitale, tantaq; sanie ac putredine fluebat, vt chyrurgus ipse satis miraretur. Mater voto facto puerum sancto IGNATIO commendat. Et ecce dum aduocato altero chyrurgo ad certius curationis consilium, remouentur fasci æ quibus vulnus erat opertum, illud penitùs obductum, clausum & solidatum inuenerunt.

Ferdinandus Pretel in febrim primò tertianam, deinde duplicem, mox pestilentem incidit, cùm quodam mẽtis stupore, & extraordinarijs horroribus, à medicis destitutus in supremo iã mortis discrimine versabatur. Omnibus ergo Sacramentis ad mortem instructus, tenẽs imaginem S. IGNATII, eum inuocauit, & extemplo conualescere cœpit, maloq; liberatus est.

Anna Barzellona ferè sexagenaria, per biennium & eo ampliùs paralysi tam grauiter vexata fuerat, vt immobilis esset ad omne opus, & gradus ascendere aut ex ijsdem descendere nõ posset, nisi scipionibus innixa: quorũ tamen

tamen beneficio potiùs reptabat, quàm incedebat. Cùm admota medicamenta nihil proficerent, ecce nouus apoplexiæ in altero latere morbus accessit, propter quem omninò impotens atq; immobilis effecta, in lecto decubuit. Humanis itaq; remedijs se omninò destitutam intelligens, ad Capellam sancti IGNATII intra spatium duarum horarum accessit: adiuta auxilio Margaritæ sororis suæ, & adminiculis scipionum: ibique certo voto in honorẽ S. IGNATII emisso, illicò melius habere cœpit, genu quod prorsus erat immobile, statim flectit, institutam orationem absoluit, singulari quodam voluptatis sensu perfusa surgit, & demum lætabunda regreditur gradu expedito.

Ioannæ Claræ & Nogueræ viduæ Maioricensi cœcitate laboranti, facultatem videndi reddidit S. IGNATIVS, frustulo eius ossis ac subscriptione eiusdem oculis applicatâ.

Plura qui volet S. IGNATII miracula, in vltima eius vita à Petro Ribadeneyra Hispanicè edita, Madriti Anno 1601. impressa, & ab alijs, Latinè, Græcè, Ita-

cè, Italicè, Polonicè, alijſq; linguis reddita, inueniet, in præcipuis Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ, Germaniæ Vrbibus alibi typis vulgata.

CAPVT XVIII.

De admirabili Sanctitate S. Francisci Xauerij ſocij & ſpiritualis filij S. Ignatij in eius gloriam redundante.

NAtus eſt Franciſcus Xauerius Anno Dñi 1497. in Caſtello Xauiera nobilibus Parentibus, Ioanne Laſſo, regij conſilij Præſide, & Maria Azpilcueta Xauerij Oppidi, & aliorum circa locorũ Dominis, à quibus piè educatus Lutetiam Pariſiorum miſſus eſt, vbi cùm litterarum ſtudijs animum excoleret, à S. IGNATIO per Exercitia Spiritualia, & pios ſermones, ad Spiritualem Chriſti militiam cum octo alijs ſocijs, virtute & ingenio præſtantibus, traductus eſt. Tandem cum Venetijs, Bononiæ, alijſq; in Italia Vrbibus præclaro ſanctitatis exemplo & concionibus, alijſq; pietatis officijs profuiſſet, Sacerdotio

dotio inſignitus, rogatu Ioannis Tertij Luſitaniæ Regis, à S. IGNATIO miſſus eſt in Indiam ad Orientales populos Chriſto adiungendos, à Paulo Tertio Pont: Max: poteſtate & dignitate Nũcij Apoſtolici ornatus.

In India fundatis multis Eccleſijs & Societatis Collegijs, diſſeminauit vbique Chriſti fidem: Trauancoridis Regnum Chriſto adiunxit, tum Ceilanum Inſulam, tum Auream Cherſoneſum, tum Mauricam regionem, tum alias atque alias gentes barbaras: tum Iaponiam vltimam Orientis oram, vbi nunquam antea Chriſti nomen auditum erat, Euangelio luſtrauit; indefeſſo ſemper animo, per immenſa terrarum ſpatia, per aperta vitæ diſcrimina, contemptis exæſtuantis Oceani fluctibus, pyratarum latrocinijs, incommodiſq; infinitæ nauigationis. Tandem in Sinenſe Regnum ampliſſimum expeditionem adornauit, vt Chriſti nomen ac cultum magis ac magis propagaret. Multa per decem annos quos in Indijs exegit, centena hominum millia ad fidem conuertit, & baptizauit: multos

multos vitiorũ cœno pertinaciter immersos extraxit, Domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Nam in vita plures quàm quatuordecim mortuos ad vitam reuocauit. Vnum puerum in ora Piscaria per horas aliquot in puteo demersum. In Oppido Mutan puerum alterum febre pestilenti extinctum, & per 24 horas ab obitu iacentem. Comorini tertium, mortuum qui iam per diem integrum sepultus sub terra iacuerat, suscitauit: Propè Promontorium Comorinum vnam puellam, non longè ab eo loco, vxorem cuiusdam: In Insula Vaccare prope Ceilanum, puerum cuiusdam, infidelis: Malacæ filiam cuiusdam recens ad Christum conuersi: Bembari puerulum quendam: alterum Comorini: Punicali quendam qui per diem, extinctus iacebat: Antonium Mirandam propè Manaparum: Malacæ filiã cuiusdam quæ iam per tres dies sepulta & humo obruta fuerat: Filium Mahometani Saranguij, qui triduum sub aquis demersus extiterat, similiter vitæ restituit; vt omittam alios ab eo adhuc viuente suscitatos.

Post

Post mortem, totidem ferè mortuos suscitauit. Sanè in Processibus pro Canonizatione factis, circiter viginti quinque mortui ad vitam ab eo reuocati leguntur. Sæpiùs cœcis visum restituit, energumenos liberauit: quàmplurimos desperatos à medicis sanauit, leprosos mundauit, maris tempestates sedauit, naues à naufragio eripuit, claudis gressum reddidit, paralyticis sanitatem. Multa futura verissimè prædixit, cogitationes cordium introspexit, occulta & absentia certò cognouit. Pluribus in locis valdèq; distantibus, eodẽ temporis momento, sese vidẽdum præbuit. Diuersarum gentiũ linguis quas ante non didicerat, ita expeditè, aptè, & eleganter loquebatur, ac si apud eos populos natus educatusq; esset. Contigitq; non rarò, vt dum apud circumfusam multitudinem diceret, variarum, nationum homines illum audierint, suâ quisque linguâ eodem tempore loquentem. Contigit etiam, vt vnâ responsione, diuersis ethnicorum interrogationibus satisfaceret. Tanto Dei desiderio & amore rapiebatur, vt sæpè

ardente

ardente vultu, flagrantibus oculis, atq; in cœlum defixis, diuinitùs attolleretur à terra, ac cœlesti superaffluente lætitiâ, exclamare dulcissimè cogeretur: *Sat est Domine, Sat est.* Aquam maris salsam in multis vasis nauis, facto signo Crucis, dulcem reddidit. Cùm Crucifixum æneum quem è collo detraxerat, ad sedandam maris tempestatem, in mare demersisset, & casu amisisset, sequenti die in littore deambulans, vidit cancrum marinum, Diuinâ vi, illum ipsum Crucifixum chelarum morsibus ad se adferentem, cùmq; eum recepisset, cancer illicò in mare vnde exierat se recepit.

Multis alijs miraculis editis, omni virtutũ genere clarissimus diem obijt Anno Dñi 1552. 2. Decemb: in insula Sanciano propè Sinas. Corpus eius multo post mortem integrum inuentum est, etsi nec exenteratum esset, nec vllo oleo delibutum, quin etiam viua in calce sepultum. Quin etiam multis post obitum mensibus, viuidum, succo & viuo colore plenum, molle ac tractabile apparuit, & odorem mirificum ex se effun-

se effundens, & nonnunquam etiam sanguinem. Ideoq; statim ab obitu pro Sancto haberi & coli cœpit, non à Christianis tantùm, sed etiam ab ethnicis, crescente præsertim in dies magno miraculorum diuersi generis numero. Cõstat enim ex Processibus pro eius Canonizatione factis, plures mortuos ab eo esse post mortem resuscitatos: Plures lampades ante eius imaginẽ sine oleo, sola aqua superinfusa arsisse, acsi oleum continerent. Nonunquam, extinctas, per se sine vlla ope humana ignem cõcepisse. varios à lepra, paralysi, cœcitate, dissenteriâ, cancris, vlceribus, alijsq; morbis aut desperatis, aut incurabilib9 per eum, eiusq; vel reliquias, vel imagines, liberatos.

Hic tantus vir, Indiarum Apostolus meritò appellatus, tanto cultu prosequebatur sanctum IGNATIVM, vt quoties eum coram domesticis nominaret adhuc viuentem, vel Sanctum, vel Beatum appellaret: dum verò litteras ad eum scriberet, genibus flexis præ reuerentia id faciebat, & in reliquiariâ thecâ, nomen IGNATII adhuc viuentis

viuētis, tanquam reliquiam Sancti alicuius magni, ex eius ad se epiſtola exciſſum, ferebat: ab eius conſilio ac directione, inſtar pueruli totus pendebat, eximiam de IGNATII ſanctimonia & prudentia opinionem fouens, & in omni occaſione demonſtrans. *Quæ verba*, inquit in re ſimili S. Chryſoſtomus Hom: 1. ad popul: *omnem ipſius virtutem demõſtrare ſufficiunt: Sanctorum enim iudicia, nec ad gratiam, nec ad inimicitiam fiunt, ſed ab omni ſunt dubitatione libera, &c.*

CAPVT XIX.

Sancta Tereſia Virgo, magnæ Sancti Ignatij gloriæ cauſa extitit.

SI gloria Patris eſt filius ſapiens, teſte Scriptura: magnæ S. IGNATII gloriæ cauſa fuit, Virgo SS. Tereſia, PP. Carmelitarũ Diſcalceatorum Illuſtriſſima Fundatrix, excellentiſſimis virtutibus, ac plenè Heroicis ſplendida, intimam Chriſti conſuetudinem, per eue̅ctiſſimæ contemplationis gradus experta: myſticę Theologiæ ſcriptione mirabilis: ſummorum laborum patientiâ clariſſima;

riſſima; Carmeli reformatione, orbe toto laudata; à Chriſto in Sponſam accepta; præ Diuini amoris impetu, ſæpè extaſim paſſa; ignito Cherubini ſpiculo, præcordia traijcientis, admirabilis: inexplebili ſalutis animarum ſiti accenſa; intemeratæ Virginitatis flore candida; Diuinis viſionibus, prophetante ſpiritu, ac multiplici gratiâ ſanitatum, in vita & poſt mortem, toto orbe celeberrima: hæc inquam ſanctiſſima Virgo, magnæ S. IGNATII glorię cauſa fuit; quia Societatis IESV per S. IGNATIVM inſtitutæ, ſe filiam agnouit, eiuſq; operâ & in Confeſſionibus ſacris, & in Spiritualium rerum magiſterio vſa eſt, & multa, Deo reuelante, in commendationem Societatis IESV, cognouit, verboq; ac ſcripto teſtata reliquit: præſertim in vita ſua, quam iuſſu cuiuſdam inſignis Theologi ex Ordine S. Dominici conſcripſit. Ex qua deinde Italicè, Romæ impreſſâ Anno 1601. & ab Archiepiſcopo Auenionẽſi dedicata Clementi VIII. Pont: Max: hoc loco Latinè ad verbum reddita, quædam referentur.

Capite 5. Pag: 47. dictæ vitæ, sic Sancta Teresia scribit:

Mansi in hac cœcitate credo plusquam 17. annis, donec quidam Pater S. Dominici valde doctus, mihi aperuit oculos in aliquibus rebus: & illi ex Societate IESV totaliter mihi incussèrunt tantum timorem: *scilicet non parui faciendi quædam peccata, quæ quidam rudes Confessarij, dicebant S. Teresiæ, non esse peccata*, aggrauando mea adeò mala principia, sicut postea dicam, &c.

Cap: 23. Pag: 236. eiusdem vitæ, sic eadem Sancta scribit:

Cùm venissent huc Patres Societatis IESV, quibus ego, non cognoscendo vllum illorum, eram multùm addicta, tantùm quia sciebam modum ipsorum ita videndi, sicut orandi; sed non me inueniebam dignam loquendi cũ illis, nec fortem ad obediendũ illis, &c.

Et infra in eodem Cap: Pag: 239. hæc habet:

Fuit propter maiùs bonum meum vt ego cognoscerem, & tractarem cum gente adeò sancta, qualis est Societas IESV.

IESV. *Porrò notandum est, Antonium Kerbekium Augustinianum, in Latina versione vitæ S. Teresiæ edita Moguntiæ, Anno 1603. typis Io. Albini, omisisse hæc, & ferè omnia alia, quæ sunt à S. Teresia in commendationẽ Societatis IESV scripta. Cur autem omiserit, non est difficile diuinare.*

Et Pagina 244.

Affligebar quòd domestici me viderent tractantem cum personis adeò Sanctis, vti erant illæ ex Societate, timens miseriam meam, & videbar esse magis obligata, ne essem adeò misera, & vt me priuarem meis recreationibus otiosis.

Et infra pag: 246. in ipso fine Capitis sic S. Teresia ait:

Laudatus sit Dominus, quòd mihi dederit gratiam obediendi meis Cõfessarijs, (quamuis imperfectè) qui quasi semper fuerunt isti benedicti homines Societatis IESV, &c. Cœpit postea anima mea sentire manifestam meliorationem, sicut nunc dicam.

Cap: 24. pagina 249. de Societate sic scribit:

Habitabam propè illos gaudendo valdè, quòd tractarem frequenter cum illis: quia tantùm cognoscendo sanctitatem illorum conuersationis, erat magnus profectus, quem anima mea sentiebat.

Cap: 33. pag: 364. de quodam itinere sibi à Prouinciali imperato scribens ait:

Consolabar multùm, quòd scirem in illo loco esse domum Societatis IESV.

Cap: 38. pag: 421. sic de Societate scribit:

Cuius nomen in suo manu scripto originali ipsa S. Teresia expressit hoc loco, & oretenus idem narrauit, teste Ribera in vita S. Teresiæ, Romæ impressâ lib: 4. cap: 5. pag: 207. [quam vitam R.P. Fr. Ioannes à IESV MARIA Carmelita Discalceatus, in Compendio vitæ B. Teresiæ, Romæ Anno 1609. impresso, & dicato Paulo V. Pontifici Maximo, vocat historiam fide dignissimam lib: 1. cap: 1. pag: 4.] Sic inquam S. Teresia de Societate scribit: De aliquibus Religiosis vnius certi Ordinis, & de toto Ordine simul, vidi magnas res, vidi illos in cœlo cum vexillis albis in manu aliquoties, & alias

alias similes res magnæ admirationis: propter quod habeo dictum Ordinē in magna veneratione, quia longo tēpore conuersata sum cum illis, & video illorum vitam conformem ei, quod Dominus de ipsis mihi monstrauit &c.

Hoc ipsum est in vita S. Teresiæ Latinè edita à Martino Martinez Coloniæ impressâ, Anno 1620. à Ioanne Kinckio pag: 303.

Eodem Cap: 430. vitæ suæ eadem Sancta sic scribit:

Cùm essem in quodam templo cuiusdam Collegij Societatis IESV, cum illis magnis afflictionibus quas sensi in animo & corpore, audiendo Missam, quam quidam Pater dicebat pro vno Fratre Societatis mortuo, vidi illum ire ad cœlum cum multa gloria, & ex particulari fauore eum comitari Maiestatem Domini nostri.

Capite 39. Pag: 447. in fine.

Cùm essem, *inquit*, in quodam tēplo cuiusdam Collegij Societatis IESV, & cōmunicarent Fratres illius domus, vidi pretiosam vestem [seu vmbellam, Italicè pallio] supra caput illorum, hoc vidi bis: sed quando aliæ personæ cō-

municabant, hoc non videbam.

Cap: 40. pag: 455. vitæ suæ, sic loquitur de eadem Societate IESV, *teste Ribera lib: 4. capite 5. eius vitæ.*

Manens quadam vice in oratione cum magna recollectione, suauitate, & quiete, videbar esse circumdata ab Angelis, & valdè vicina Deo, cœpi orare suam Maiestatem pro Ecclesia. Fuit mihi indicatus magnus profectus, quẽ debebat facere quædam Religio temporibus vltimis, & fortitudo cum qua debebat sustentare fidem, &c. *Porro Ribera loco citato ponit hæc ipsa verba, tunc sanctæ Teresiæ à Christo dicta de Societate* IESV, *vti ea vertit Martinus Martinez, pagina 307.* Si verò ipsa scires, quas hi futuris sæculis, Ecclesiæ laboranti modò, suppetias sint laturi. Hanc sibi ait visionem etiã sæpiùs oblatam. Etsi verò in illa Teresiæ vita, quæ typis edita circumfertur, suo hæc familia singillatim non indicetur nomine; in ipso tamen authographo, & in omnibus quos videre contigit, calamo exaratis libris, illius nomẽ apertè proditũ est. Hæc quidẽ Redemptoris IESV verba infra Cap: 40. rursus re-

sus repetit, non tamen declarato Religionis ipsius nomine: quod tamen dixi, certissimum est, & ipsiusmet Teresiæ ex ore acceptum. *Ita Martinez.*

Eadem audiens quadam die Sacrũ Patris Balthasaris Aluarez Societatis IESV, Confessarij sui, vidit eum toto tempore, quo Sacrum durauit, habuisse in capite diadema quoddam magni splendoris, vt scribit Ludouicus de Põte in vita Patris Aluarez, Cap: 6. §. 1. pagina 69.

Eadem Deo reuelante, cognouit dictum Patrem Aluarez Confessarium suum, fore saluum, ostenditq; illi Dominus noster præstantem quendam locum in cœlo, quem esset habiturus, & adiecit, quòd ille tunc in terra esset adeò in excelso perfectionis gradu cõstitutus, vt eo tempore nullus esset in altiori, & iuxta talem gradum reddẽdos illi gradus in cœlo, & quòd ipse excederet in perfectione quosuis tunc in terra existentes. Quo tempore plurimi erant insignis sanctitatis in Ecclesia, & in ipsa Societate, & extra illam.

Hanc cœlestem reuelationem ipſamet S. Tereſia retulit, & Patri Balthaſari, & multis alijs Societatis Patribus, & aliquibus ſuis Monialibus, alijſq; perſonis religioſis, quæ id tanquam certiſſimũ referebant. Quin etiam eandem reuelationem S. Tereſia notauit in ſecretioribus ſuis chartis, quæ poſtea peruenerunt ad manus Didaci Iepeſij Epiſcopi Turiaſonenſis, qui Sanctæ huius vitam Hiſpanicè edidit, Anno 1606. & Paulo V. dicauit, & in eis eam legit, aliiſq; legendam propoſuit, vt ſcribit Ludouicus de Ponte Cap: 11. vitæ Patris Aluarez §. 2. pag: 124. & 126.

Eadem S. Tereſia interrogata à quadam ſua Moniali, an ſibi expediret cum Sancto iſto Balthaſare agere, reſpondit: Magna Dei erga te eſſet miſericordia, nam talis eſt, cui anima mea præ alijs omnibus plus debet in hac vita, & qui præ alijs adiuuit me, ac direxit in via ad perfectionem. Ita ſcribit Ludouicus de Ponte in vita Patris Aluarez, Cap: 11. initio paginæ 117.

Eadem S. Tereſia multis annis poſt ſuam mortem, apparens cuidam famu-

læ Dei, S. Matri Tereſiæ valde deuotæ, probatæ virtutis & fidei: volens ipſam in quadam magna afflictione ſolari; inter alia multa, hæc verba ei dixit: Et ego ſum filia Societatis; habui in ea Confeſſarium, quem nunc in cœlo & agnoſco, & veneror. Quod intellexit de Patre Aluarez, nam etſi alios quoq; ex Societate Confeſſarios habuit, hic tamen diuturnior fuit, ipſamq; magna cura præ alijs iuuit ad præcelſa ſua deſideria executioni mandanda, & de quo ipſa gloriabatur, quòd Confeſſarium, & Magiſtrum eum habuerit. Ita Ludouicus de Ponte, in vita Patris Aluarez Cap: 58. §. 1. pag: 607.

Eadem S. Tereſia Deo reuelante ſciuit mortem 40. Patrum & Fratrum Societatis IESV, euntium in Braſiliam, & ab Hæreticis occiſorum, ſtatimq; ac illos occiderunt, dixit Patri Balthaſari Aluarez, ſuo Confeſſario, ſe eos vidiſſe cum coronis Martyrum in cœlo: vti ſcribit Didacus Iepeſius Epiſcopus Turiaſonenſis in vita S. Tereſiæ, libro 3. cap: 17. pag: 152.

Eadem vidit animam Patris Gu-

tierez ex eadem Societate IESV, in Gallia defuncti pro fide, ex ærumnis in carcere toleratis, laureolâ Martyrij insignem in cœlum deferri triumphantē, quemadmodum scribitur in vita Patris Suarez impressâ Lugduni, Anno 1620. initio Tomi I. de Gratia.

Porrò Patres è Societate IESV, qui vel Confessarij S. Teresiæ fuerunt, vel eius spiritum ac reuelationes ipsâmet poscente examinârunt, & approbârūt, hi commemorantur à Scriptoribus vel translatoribus vitæ S. Teresiæ.

Pater Franciscus Borgias, P. Antonius Araoz, P. Ægydius Gonzalez, P. Balthasar Aluarez, P. Martinus Gutierez, Pater Salazar, P. Ripalda, P. Paulus Hernandez, P. Rodericus Aluarez, P. Satanderius, P. Franciscus Ribera, P. Henricus Henriquez, P. Bartholomæus Perez, & alij rerum diuinarum consultissimi. Quos nominatos videre lector poterit in Compendio vitæ B. Teresiæ Romæ edito, à R. P. Fr. Ioanne Carmelita Discalceato, lib: I. cap: I. pag: 7. & 8. & lib: I. cap: 10. pag: 51. & lib: 4. cap: 4. & 5. pag: 227. 231. apud

Riberam lib: 4. cap: 7. pag: 316. Romanæ editionis Italicæ. Et in Compendio Italico Romæ hoc Anno edito, pagina 8. Et in Præfatione Cosimi Gacci præfixa vitæ Italicæ S. Teresiæ. Et in epistola dedicatoria vitæ eiusdem Latinæ à Ioan: Kinchio Colon: impressæ.

Quin etiam initium intimæ & maioris cum Domino familiaritatis & arctissimæ necessitudinis Sanctam Teresiam habuisse, consilio & operâ cuiusdam è Societate Confessarij sui, ita testatur R. P. Ioannes à Iesu Maria Discalceatus in Compendio vitæ eius lib: I. cap: 10. pag: 51. Sub id tempus, *inquit*, eius Confessarius Abulâ discessit, quòd eam non parum afflixit, ratam vix alium ex sententia successurum. Affuit tamen alius ex eadem Societate, qui cùm animaduerteret B. V. Teresiam pro ingenij nobilitate, ijs à quibus diligebatur amicitiæ professione, vicem rependere, quæ affectum erga Diuina diminuere posset, suadere cœpit, ijs necessitudinibus nuntium remitteret. Res subaustera visa est, obtendebat enim ingratitudinem. At Pater ille orandū

dixit, & Spiritus sanctus hymnum per dies aliquot ad lucem impetrandam iniunxit. Auidè rem aggressa est, & die quadam cùm pro re longiùs orasset, subitaneo raptu, quem vsque ad id tempus experta non fuerat, propè sensibus alienata, in animæ centro, audiuit verba hæc: Nolo iam cum hominibus, sed cum Angelis familiariter verseris. Quæ sanè verba cordi Virginis robur tantum indiderunt, vt quod annis plurimis, nauitate multâ, consilijs oportunis nequiuerat, momento vno peregerit. Hinc clementissimus Deus eam alloqui cœpit, & creberrimè consueuit. *Hæc ille.*

CAPVT XX.

De Gloria S. Ignatij ex S. Philippo Nerio deriuata.

ANtequam ostẽdamus modos, quibus S. IGNATIO gloria ex S. Philippo Nerio accessit, breuiter declarandum est, quis & quantus vir fuerit Sanctus Philippus Nerius. Fuit is fundator Congregationis Oratorij, ex qua tum

viri alij clarissimi, tum celeberrimus ille Annalium Ecclesiasticorum Scriptor, Cæsar Baronius, & Thomas Bozius author duorum Tomorum de signis Ecclesiæ, prodiêre. Horum Spiritualis Magister ac Pater B. Philippus, cum omnibus Christianis virtutibus mirificè excelleret, virginitatem illibatam perpetuò seruauit, neque id solùm, sed etiam suauissimum pudicitiæ odorem, fœtoremq; impudicorum hominum diuinitùs sentiebat. Prophetię dono valdè excelluit, multa occulta & absentia, & cordium arcana cognouit, multa futura verissimè prædixit. Christi, Angelorum, Sanctorumq; apparitionibus frequenter recreabatur. Viuens ipse plurimis apparuit, & periclitantibus opem tulit. Ægros innumeros sanauit, morti proximos à morte liberauit; mortuum viuens ad vitam reuocauit, alterum post mortem, vt omittam alia eius insignia miracula. Sæpe orans vel Sacrum faciens, toto corpore à terra sublatus, visus est: innumeros è peccatorum sordibus ereptos ad piam religiosamq; vitam traduxit;

in maximaq; apud omnes veneratione vixit. Tandem plenus meritis, octogesimo suæ ætatis anno Romæ obijt 26. Maij, 1595.

Hic tantus vir valdè erat familiaris S. IGNATIO, à quo etiam multò ante institutam Congregationem Oratorij, in Societatem recipi petijt, quemadmodum eo mortuo illius intimi Cardinales, Cusanus & Belarminus, [quibus id ipse narrauit] testati sunt: à sancto tamē IGNATIO, Diuinâ planè prouidentiâ, S. Philippum, ad aliud Institutum sanctæ Ecclesiæ salutare, destinante, receptus non est. Amauit tamen Societatem tenerrimè, tum viuente S. IGNATIO, tum eo mortuo. De quo S. Philippus [teste, inter alios iuratos, Gallonio in eius vita, Romæ Latinè edita, pag: 15.] dicere solebat, eâ fuisse B. IGNATIVM sanctimoniâ, vt animi eius interior pulchritudo foris promicaret, in eiusque oculis vultuq; corruscātes lucis radios sæpè ab se visos esse profitebatur. Quod ipsum pro certo sanctitatis Sancti IGNATII testimonio, tum Rotæ Auditores, tum Cardinales Sacrorum

Rituum, recepēre. Vnde mirum non est, quòd cùm esset oculatus testis sanctimoniæ IGNATII S. Philippus, quòd ad eius consilium in dubijs rebus confugere solitus fuerit, eiusq; [cùm angeretur animo] vel solo aspectu recrearetur. Post mortem verò S. IGNATII, inchoatam cum Societate necessitudinē perpetuò coluit. Quin etiam cùm se ex S. Hieronymi Domicilio ad aliud trāstulisset adiunctum Ecclesiæ S. Mariæ in Valicella, non paucis annis, quamdiu fuit Præpositus Generalis Congregationis Oratorij, Confessario vsus est P. Ioanne Baptista Perusciо è Societate IESV, viro sancto, & rerum diuinarū perito. Deinde cùm deposito Præpositi munere, & translato in Cæsarem Baronium à Congregatione, S. Philippus confiteri Baronio cœpisset duobus ante mortem annis, ægrè valens effœta iam annis ætate adire P. Peruscium longè ab eius domicilio distantem; solebat nihilominùs per interualla, aliquoties in anno eundem adire, & eidem, suæ conscientiæ rationem in Confessione generali reddere.

CAPVT XXI.

De Gloria quam S. Ignatio attulit Sanctus Cardinalis Carolus Borromæus

NOn postremam S. IGNATIO gloriam attulit idæa perfectissimæ sanctitatis S. Carolus Borromæus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, qui & S. IGNATIVM mortuum piè coluit, & eius Exercitiorum libello & vsu ad miram illam, toti mundo perspectam vitæ sanctimoniam peruênit, operâq; Societatis à S. IGNATIO institutæ, perpetuò, dum potuit, vsus est; vt multis argumentis ijsq; certissimis, apparet ex rebus gestis S. Caroli, editis ab eius domesticis Prælatis, Ioanne Petro Giussano, & Grattarolio, & alijs.

Anno 1562. Cùm S. Carolus Sacris Ordinibus initiatus esset, ad offerendū Deo primum Missæ Sacrificium se præparare volens, elegit pro hac re Domū Professorum Romanam Societatis IESV, in qua Exercitijs Spiritualibus Sancti IGNATII Fundatoris excultus fuit. Ita

Ita refertur in libro Italico de Successibus venerationis S. Caroli edito à M. Aurelio Grattarola, in Oratione habita in Anniuersario B. Caroli coram altero Card: Borromæo, Clero, & populo Mediolanensi, Anno 1602.

Idem S. Carolus, vbi cerimoniâ ingenti prima Deo libamina obtulit, vt publicæ pietati inseruiret, secundum Sacrum, vt pietati suæ liberiùs indulgeret, in Domo Professa Societatis IESV pernoctauit, postridieq; in Sacello priuato quo sanctus IGNATIVS vtebatur, Sacrum fecit. Sacchinus in Historia Societatis, par: 2. lib: 7. nu: 11.

Anno 1562. Initio Sacerdotij cœpit maiori vitæ austeritati, & frequentioribus precibus incumbere, & exercitio virtutum. Qua in re, vt liber esset ab omni errandi periculo, accepit pro Duce vitæ suæ spiritualis, Patrem Ioannem Baptistam Riberam Societ: IESV, Hispanum, magna virtute, experientiâ, & doctrinâ præditum, qui S. Cardinalem cùm Exercitijs Spiritualibus Beati IGNATII excoluisset, per veras, solidasq; virtutes ducebat, exercendo in

actibus perfectioribus earum. Quamobrem quotidie adibat Cardinalem in Palatio Apostolico propè Pium IV. auunculum suum manentem, diuque cum eo agebat. Quod videns humani generis hostis, & præuidens bona secutura ex hoc spirituali profectu Caroli, concitauit præcipuos cognatos illius contrà dictum Patrem, quem illius mutationis vitæ, in S. Carolo causam opinabantur, dolebantq; à sæculari viuendi modo abhorrere: ideoq; exagitare irrisionibus, conuitijs, alijsq; modis indignis Patrem illum cœperunt, vt ita à conuersatione cum S. Cardinali absterrerent. Quod cùm aduertisset S. Carolus, per vias deinceps secretas, Patrem eundem ad se introduci curabat. Ita Ioannes Petrus Giussanus in vita Italica S. Caroli Venetijs impressa Anno 1615. lib: 1. cap: 5. pag: 14. columna 2.

Anno 1563. Cùm S. Carolus, factus Archiepiscopus Mediolanensis, sciret corruptissimos cleri & populi mores, eò quòd Ecclesiastici tam seculares, quàm regulares peiùs viuerent laicis, publicis cõcubinatibus infames, sine

sine clericali habitu, armis accincti, sine ornatu, & decore in templis, sine cognitione rerum necessariarum, adeò vt multi curam animarum habentes, ne formam absolutionis scirent, nec casus reseruatos, aut censuras; nec vnquam confiterentur ipsi, putantes se ad id non obligari, eò quòd aliorum confessiones audirent, & alijs scandalis essent pleni; laici verò ob infinita vitia, & contemptum rerum, ac Sacramentorum Ecclesiasticorum, & deplorandam rerum Diuinarum, & ipsius Orationis Dominicæ ignorationem, in pessimo statu essent, volens adeò corruptos mores suarum ouium corrigere, ante suũ ad eos aduentum è Curia Romana, præmisit P. Benedictum Palmium è Societate IESV eloquentẽ, & maximè zelosum Concionatorem, cum aliquot alijs eiusdem Instituti socijs, tanquam præcursoribus, vt disponerent populum Concionibus, & Confessionibus ad deserenda vitia, & malã vitam præteritam, ac recipiendam nouam disciplinam, & reformationem ab ipso delineatam, & valdè expetitã.

Quam ob causam à Pio IV. auunculo suo duo Breuia impetrauit, vnum ad Ducem Sessæ tunc Gubernatorem Status Mediolanensis, alterum ad Senatū, quibus Summus Pontifex exhortabatur, vt commodum Patribus locum assignarent, in quo suas functiones ritè obire possent. Dataq; tunc eis fuit Ecclesia S. Viti in porta Ticineñ. cum domo conducta. Giussanus loco citato libro 1. cap: 9. pag: 22. col: 2. & li: 2. c. 1.

Anno 1565. In primo Concilio Prouinciali, quod Mediolani celebrauit, ad reformandum clerum, & populum Mediolanensem, præsentibus vndecim Episcopis, & quatuor Cardinalibus, concionem Italicam habere iussit, P. Benedictum Palmium Societatis Iesv, de necessitate, modoq; reformandæ Ecclesiæ. Giussanus lib: 1. cap: 11. pagina 26. columna 1.

Anno 1566. Præcipui Seminarij pro clero formando à se instituti curā inchoare voluit Patres Societatis Iesv: quibus Patribus vtebatur in omnibus ministerijs Ecclesiæ suæ. Giuss: lib: 2. cap: 5. pag: 46. col: 1.

Anno

Anno 1566. Videns S. Carolus messem grandem, & operarios paucos, accensus desiderio habendi multos bonos, cum P. Palmio Prouinciali Societatis Iesv egit, de fundando Collegio Mediolani, & ita sine mora impetrauit à Patre Generali Societatis, bonum numerum personarum, præditarum, insigni bonitate vitæ, & zelo ardentissimo Diuinæ gloriæ, & salutis animarum: quibus assignauit templum Parochiale S. Fidelis cum ædibus contiguis, translatâ curâ animarum ad aliud templum. His postea Patribus vtebatur in gubernando nouo Seminario, & in auxilio animarum, & in multis alijs necessitatibus. Siquidem (verba sunt Giussani) tanquam pleni charitate, & spiritu Diuino, multâq; doctrinâ, & prudentiâ ornati, erant efficaces, & feruentissimi in Concionibus, assidui, & diligentes in Confessionibus, & in omni ministerio Ecclesiastico. Giuss: lib: 2. cap: 7. pag: 52. col: 1. & 2.

Anno 1569. Faciebat S. Carolus Exercitia Spiritualia Societ: Iesv, quolibet anno, per quod mediū crescebat

 semper

ſemper magis in feruore ſpiritus,& perficiebat ſe valdè in ſanctis virtutibus. Deinde bis in anno ea faciebat, & in hac conſuetudine perſtitit vſq; ad mortem, multos alios,præſertim miniſtros ſuos frequentes ad eadem Exercitia facienda inducens: quibus etiam ſuos dilectos Clericos in Seminario & initio ingreſſus, & ante Ordines Sacros excoli voluit,& pro hac re in Canonicorum habitaculo, quoddam domicilium erexit, cui titulum inſcripſit Græcum, Aſceterium,id eſt Exercitatorium. Giuſſ: lib: 2. c. 16. pag: 78. col: 2. Et lib: 7. c. 11. p. 317. col: 1. Et lib: 8. c. 5. & 23. Et apud Grattarolam, loco cit: n. 1.

Cùm templum Societatis S. Fideli dicatum, à S. Cardinali datum Societati, non poſſet capere multitudinem populi ad res diuinas concurrentis, ipſe S. Carolus idæam noui templi ab excellenti architecto fieri iuſſit, & primũ lapidem iecit, & ſua liberalitate fabricam vehementer promouit. Giuſſanus lib: 2. c. 19. p. 90. col: 2.

Anno 1572. Mediolani fundauit Collegium, dictum Breranum, Societati, in

tati, in quo præter humaniores literas, Philiſophia, & Theologia prælegetur, in quo ſuos quoque caros Clericos ſtudere voluit.

Præterea Abbatiam Aronenſem, cum conſenſu Summi Pontificis Societati reſignauit,& Nouitiatum eius Aronæ fundauit. Giuſſ: l. 3. c. 1. p. 123.& 124.

Cùm pro educatione pia in Chriſtianis moribus inſtituiſſet Collegium nobilium,propè Collegium Societatis, primùm eius regimen commiſit Patribus Societatis. Giuſſ:l. 3. c. 4. p. 132. c. 1.

Anno 1575. Euocatus Romam pro anno Iubilæi,diſpoſuit ſe ad conſequendam gratiam Iubilæi per Exercitia Spiritualia Societatis.Grattarola loco ſup: cit: num: 1. Giuſſ: lib: 3. cap: 6. pag: 139. columna 2.

Anno 1576. Cùm impetrâſſet à Gregorio XIII. Iubilæum pro Ciuitate Mediolanẽ, vſus eſt opera P. Ioannis Baptiſtæ Peruſci Societatis IESV, vt libellum ederet de modo conſequendi Iubilæum. Giuſſ: lib: 3. c. 8. p. 146. c. 1.

A. 1576. Ad templũ Societatis Corpora SS. Fidelis,& Carpophori Marty-

rum ex Abbatia Aroneñ: reclamantibus licet incolis, soléni ceremoniâ trâſtulit. Giuſſ: lib: 3. cap: 8. p. 147. 148.

A. D. 1578. Iturus ad viſitandam in Sabaudia Sacram Chriſti D. N. ſindonem, comitê itineris accepit P. Franciſcum Adornum Societ: IESV, cum P. Iacobo Crucio, vt in Exercitijs Spiritualibus, quæ in illo itinere facere volebat, illo directore vteretur. Giuſſanus lib: 5. cap: 5. pag: 216. c. 1.

In hoc itinere quotidie veſperi pũcta Meditationis omnibus proponi voluit à P. Adorno. Guiſſ: ibid: col: 2.

Aliam Peregrinationem inchoaturus ad montem Varallum, myſterijs Dominicæ Paſſionis ornatum, eundem P. Adornum adeſſe voluit, vt ab eo dirigeretur in regimine ſpirituali vitæ ſuæ. Giuſſ: lib: 5. c. 6. p. 222. c. 2.

In hac peregrinatione dum Capellas memoriâ Chriſti Paſſionis ornatas viſitaret, & myſteria Paſſionis meditaretur, puncta meditationis à P. Adorno accipiebat. Giuſſ: lo ci. p. 223. c. 1.

Fundato Collegio Heluetico, voluit vt Alumni illius Collegij, Scholas

Societatis frequentarent. Giuſſ; lib: 5. cap: 12. pag: 238. col: 1.

A. D. 1580. Cùm Florentiæ multi peterent, vt ex eius manibus SS. Chriſti Corpus reciperent, pro hac communione ipſe templum Societatis elegit. Giuſſ: lib: 6. c. 3. p. 247. col: 1.

Venetijs rogatus, vt faceret Communionem generalem, ad ſatisfaciendum deuotioni vniuerſi populi, qui id vehementer optabat, elegit pro hac re Templum Societatis; in quo etiam cõcionatus eſt, ad inſtantiam Patriarchæ illius Ciuitatis, & Nuntij Apoſtolici. Giuſſanus ibidem.

Operâ S. Cardinalis, in Heluetia fundata ſunt duo Societatis Collegia, Lucernæ vnum, & Friburgi alterum. Giuſſ: lib: 6. c. 8. p. 265. col: 2.

A. D. 1583. Cùm eſſet factus Apoſtolicus Viſitator vallium hæreſi infectarum apud Griſones, inter adiutores tam ſancti operis verbo, & exemplo inſignes, elegit P. Achillem Galiardum è Societate IESV, itineris comitẽ, eiuſq; operâ quotidie in explicãda fidei Chriſtianæ doctrina vtebatur. Giuſſanus

lib: 7. cap. 4. pagina 300. col: 1. 2.

In dictis Vallibus, loco scandalosorum Sacerdotum pios reponere volens pro bono illarum animarum, Oblatos S. Ambrosij à se institutos, sibiq; carissimos, & alios è Societate IESV reliquit. Giuss: lib: c. p. 302. col: 1.

Ab eodem P. Achille Galiardi, pro instructione, & auxilio illius regionis curauit componi Catechismum fidei Catholicæ anno sequenti impressum. Giuss: lib: 7. cap: 5. p. 305. col: 1.

A. 1584. Rogatus à Grisonibus nõnullis, vt pios Sacerdotes submitteret, à quibus in fide, & sancta vita iuuari possent, inter selectos tres Sacerdotes, vnum misit P. Franciscum Adornum, qui cum alijs plurimùm eos iuuit. Giuss: lib: 7. c. 6. p. 307. col: 1.

Ante mortem vltimo Mense facturus more solito Exercitia Spiritualia, iussit aduocari P. Franciscum Adornum Societ: IESV, vt regeretur ab eius directione, & penderet ab eius obedientia, tanquam ab homine sanctæ vitæ & multæ experientiæ in rebus spiritualibus, & regimine animarum, quo solebat

solebat vti ordinariè in similibus necessitatibus. Giuss: lib: 7. c. 11. p. 317. c. 1.

In hoc secessu sacro, in quo S. Carolus ante mortem Exercitijs Spiritualibus sub directione P. Adorni vacabat, ipse Cardinalis ante diem ferebat lumẽ P. Adorno, vt is deinde excitaret Cardinalis familiam, quæ eadem Spiritualia Exercitia iussu Cardinalis ibidem faciebat. Tanta autem reuerentia prosequebatur S. Carolus P. Adornum, vt & cum magno silentio intraret in cubiculum Patris, ne eum à somno excitaret, & transiens ante eum, semper illi reuerentiam exhiberet capitis inclinatione, quamuis quandoque videret eum dormientem. Giuss: l. c. col: 2.

Rediens Mediolanum, Aronamque transiens, à cognato suo Comite Renato inuitatus ad prædium, quod ei præparauerat, recusauit, sed apud PP. Societatis hospitium habere voluit. Giuss: lib: 7. c. 11. p. 321. c. 1. Et in illo templo vltimum Sacrificium Missæ obtulit. ibidem.

In vltimis horis vitæ suæ in qualibet re exquirebat consilium P. Adorni, & de-

& dependebat in omnibus ab obedientia eius, tanquam Patris sui Spiritualis, & Confessarij, qui etiam morienti sancto Cardinali astitit, Crucifixum in manu tenens, & res diuinas in memoriam reuocans. Giuss: lib: 7. c. 12. p. 322. c. 1. Et 323. col: 2. Et c. 14. p. 329. col: 1. Et l. 8. c. 3. pag: 359. col: 1.

Cùm P. Adornus è Societate IESV ad mortem ipsam S. Cardinali astitisset, tanquam eius Pater Spiritualis, & S. Cardinali mortuo ad Societatis Domum abijsset, eâdem nocte ei S. Carolus apparuit, in Pontificio habitu, vultu læto, & gloriâ splendidus, & his verbis P. Adornũ affatus est: Dominus mortificat & Dominus viuificat. Ego benè habeo, & tu citò etiam me sequeris. Et ita intra paucos menses P. Adornus Genuæ mortuus est, cum opinione Sanctitatis. Giuss: l. 9. c. 14. p. 329. c. 1.

Hoc etiam non contemnendum est argumentum, non vulgaris in S. Carolo de Instituto ac regimine Societatis IESV opinionis: quod vti Societatis familiarissimus, eius ordinem perspectum habens, ad eius normam, quantũ

potuit,

potuit, totum domesticum suum, & familiæ suæ ordinem instituerit; quin etiam nomina ipsa, in Societate vsitata, præfectis domesticorum officiorum varijs, imposuerit. Qua de re videri potest Giuss: eius vitæ lib: 2. cap: 3. & 4. & 5. & alibi.

CAPVT XXII.

Quædam monita Spiritualia Sancti Ignatij.

MAgno opus esset volumine, ad includenda omnia Spiritualia monita S. IGNATII, quibus & editos à se libros, & plurimas, quas scripsit epistolas, tanquam pretiosissimis gemmis ornauit. Hoc loco paucula tantùm commemoranda sunt, & quidem ipsiusmet verbis, vt ijs quæ de eius virtutibus ac miraculis, compendiosè narrata sunt, (omissis breuitatis causa alijs quàmplurimis) respondeant.

1. Cùm homo creatus sit ad hunc finem, vt Dominum Deum suum laudet ac reuereatur, eique seruiens tandẽ saluus fiat: reliqua verò supra terram

sita,

ſita, creata ſint, hominis ipſius cauſa, vt eum ad finem creationis ſuæ proſequendum iuuent, ſequitur, vtendum illis vel abſtinendum eatenus eſſe, quatenus ad proſecutionem finis, vel conferunt, vel obſunt. Quapropter debemus abſq; differentia nos habere, circa res creatas omnes, (prout libertati arbitrij noſtri permiſſum eſt, & non prohibitum) ita, vt (quod in nobis eſt) nō quæramus ſanitatem magis, quàm ægritudinem: neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longā breui, præferamus, ſed conſentaneum eſt, ex omnibus, ea demum, quæ ad finem, cuius gratia conditi ſumus, nos ducunt, eligere ac deſiderare.

2. Vnuſquiſq; pius Chriſtianus, debet promptiore animo ſententiam ſeu propoſitionem obſcurram alterius, in bonam trahere partem, quàm damnare. Si verò nulla eam ratione tutari poſſit, exquirat dicentis mentem: & ſi minùs rectè ſentiat, vel intelligat, corripiat benignè: hoc niſi ſufficit, vias omnes oportunas tentet, quibus illum ſanum intellectu, & ſecurū reddat ab errore.

3. Primus gradus ad ſalutem neceſſarius eſt, vt me penitùs ſubdam Diuinæ legi obſeruandæ, vt ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ diſcrimine obiecto, trāſgrediar ex deliberato, mandatum vllū diuinū, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

Secundus gradus eſt maioris perfectionis: vt fixo animo, ad diuitias, paupertatem, honorem, ignominiam, breuitatem vitæ ac longitudinē, æquè ſim propenſus, vbi æqualis eſt Diuina laudis & ſalutis meæ occaſio. Vtque nulla, vel humanæ quantæcunq; felicitatis, vel propriæ mortis conditione propoſita, adducar vnquam, vt culpam licet venialem tantùm, decernam admittere.

Tertius gradus eſt humilitatis abſolutiſſimæ, vt priores duos iam adeptus, etiamſi nullo ſuperaddito laus Dei par foret: ad maiorem tamen imitationem Chriſti, eligam potiùs cū eo paupere, ſpreto, illuſo, pauperiem, cōtemptum, & inſipientiæ titulum amplecti; quàm opes, honores, & ſapientiæ æſtimationem.

4. Ad benè quidpiam eligendum, noſtræ ſunt partes, vt oculo puro ac ſimplici, ſpectemus, quorſum fuerimus creati: nimirùm ad laudem Dei, & ſalutem noſtram. Quapropter eligenda ſunt ea tantùm, quæ conducunt ad dictum finem: cum vbique fini medium, non medio finis debeat ſubordinari. Vnde errant, qui vxorem ducere primitùs, aut Eccleſiaſticum munus ſeu beneficium adipiſci ſtatuunt, atque ita demum Deo poſtea inſeruire: vtentes præpoſterè fine ac medio, nec ad Deū tendentes rectà, ſed obliquè ipſum, ad peruerſa vota ſua pertrahere conantes. Atqui è contrario planè agendum eſt: propoſito primùm Diuino cultu, tanquam fine noſtro, & electo deinceps coniugio, vel Sacerdotio, cæteriſq; rebus omnibus, quatenus expedit ad præfixum finem ordinatis. Idcircò nihil mouere nos debet, ad vtendum vel ſuperſedendum, quibuſuis medijs, niſi habitâ inprimis, tam Diuinæ laudis, quàm noſtræ ſalutis, certâ ratione.

5. Ad bonam ſiue ſtatûs, ſiue alterius rei electioně (vt ſi deliberes erogare pecunias

pecunias in homines genere vel amicitia cōiunctos, aut quidpiam aliud, quod benè vel malè, iuxta circumſtantias, fieri poſſit, efficere) vehementer cōducit, conſiderare, ſi quis mihi vir antea ignotus, & nunquam planè viſus, cui tamen nihil non ineſſe perfectionis cupiam, occurreret dubius, ſuper electione huiuſmodi, quidnam ego illi faciendum & eligendum, ad maiorē Dei gloriam, & maiorem animæ illius perfectionem eſſem conſulturus: quo animaduerſo, id mihi agendum ducam, quod alteri ſuaderem.

Debeo inſuper mecum reputare, ſi mors ingrueret, quem me mallem obſeruaſſe modum in præſenti deliberatione, vel actione: Iuxta hunc igitur eligendum nunc mihi eſt.

Præterea proſpiciam, quando pro tribunali ſiſtar à Deo iudicandus, quo me conſilio, hac in re vſum eſſe vellē. Quo agnito, nunc vtar, vt eo tempore magis ſim ſecurus.

6. Tempore tentationis ſeu deſolationis, nihil deliberandum aut innouandum eſt, circa propoſitum animi

bonum, aut vitæ ſtatum, ſed in eis perſeuerandum, quæ fuerant prius conſtituta, tempore Diuinæ conſolationis. Quemadmodum enim dũ fruitur quis conſolatione Dei, non proprio ſuo ſed boni ſpiritus inſtinctu regitur; ita obuerſante ſibi deſolatione, agitur à malo ſpiritu, cuius inſtigatione, nihil vnquam rectè conficitur.

7. Fruenti homini conſolatione Dei, proſpiciendum eſt, quo ſe pacto gerere poterit, deſolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam & robur animi maturè comparet ad impetum eius reprimendum.

8. Sicut fæmina cum viro rixans, ſi hunc conſpexerit erecto & conſtanti vultu ſibi obſiſtere, abijcit illicò animũ ac terga vertit: ſin verò timidum fugacemque eſſe animaduerterit, in extremam ſurgit audaciam, & in illum ferociter inuadit; ſic conſueuit dæmon animo & robore planè deſtitui, quoties ſpiritualem athletam corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari. Sin autem trepidet, ad primos impetus ſuſtinendos, & quaſi

animum deſpondeat, nulla eſt beſtia ſuper terram inimico illo tunc efferatior.

9. Inimicus noſter morem inſequitur nequiſſimi cuiuſpiam amatoris, qui puellam vel vxorem alterius volens ſeducere, procurat, vt verba & conſilia ſua occulta ſint: nihilque reformidat magis ac ægrè fert, quàm ſi puella patri ſuo, vel vxor marito, illa patefaciat: cùm ſciat hoc pacto de votis & conatibus ſuis actum eſſe. Ad eundem modũ obnixè ſatagit diabolus, vt anima quã circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas ſuas ſuggeſtiones teneat ſecretas. Indignatur verò maximè, ſi cui vel Confeſſionem audienti, vel ſpirituali homini, molimina ſua detegantur, à quibus ita excidere ſe funditus intelligit.

10. Solet etiã aduerſarius noſter imitari aliquem belli ducem, qui obſeſſam arcem depugnare ac deprædari cupiẽs, exploratâ prius munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic & ille circuit animam, & callidè inquirit, quarumnam virtutum præſidijs, moraliũ-

ne an Theologicarum, ipsa vel munita vel destituta sit: eâque potissimùm parte, machinis omnibus admotis irruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis, minùs cæteris firmatam custoditamq́; esse præuiderit.

11. Id moris est spiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans sese, agnitis pijs animæ votis, primùm obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas sanctasq́; hominis cogitationes sequi & fouere; at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

12. Sedulò excutiendæ sunt cogitationes nostræ circa principium, mediū & finem suum; quæ tria si rectè se habeant, Angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: Sin autem per discursum mentis aliquid offertur vel sequitur, quod ex se malum sit, vel auocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quàm anima prius quærendo sequi decreuisset, vel animam ipsam defatiget, angat ac perturbet, sublatâ quæ prius aderat, quiete, pace, & tranquillitate;

quillitate; euidens tunc erit indicium, auctorem esse cogitationis eiusmodi, spiritum malignum, vtpote vtilitati nostræ aduersantem.

13. Dicebat S. IGNATIVS innocentiam vitæ ac sanctimoniam, multùm quidem per se valere, & cæteris rebus omnibus longè præcellere, sed nisi cū prudentia agēdiq́; cum hominibus modo sit coniuncta, mancam fore atque infirmam, nec satis ad alios gubernandos idoneam: plusq; sæpè exquisitam prudentiam, cum mediocri sanctitate in gubernatione efficere, vt plurimū; quàm cum minore prudentiâ, maiorē sanctitatem.

14. Omnium mulierum familiaritatem, etiam earum quæ spirituales vidētur, vitandam esse dicebat: sed earum maximè, quæ ætate, conditioneq́; periculosiores sunt: quarum ex consuetudine plerumque aut fumus sequitur, aut flamma.

15. Periculosum valdè dicebat esse, vnâ viâ omnes in via spirituali ducere, & alios ex se metiri, & ad eandem, quā vtilem ipsi sibi experirentur viuendi o-

randiue rationem reuocare.

16. Profectum vniuſcuiuſque in via Dei cognoſcendum aiebat non ex frõte vultuque, neque ex facilitate quadã & bonitate naturæ, nec ex continuata precatione, vel diuturno ſeceſſu, ſed ex ſuiipſius victoria, & affectuum rectæ rationi repugnantium compreſſione, ac præſertim ex manſuetudine & æquitate animi, in rebus repentinis & arduis, à recto ſtatu non deficientis. Ideò licet piæ precationis laude præcelleret ipſe, ſemper tamen ſpiritum, quem vocant mortificationis, ſpiritui ſpeculationis ſeu orationis antetulit. Nam vt in eloquentiæ ſtudio, cùm & ars, & vſus ipſe ſit neceſſarius, longè plus tamen à ſapientibus viris vſui, quàm præceptioni tribuitur; ſic in parandis virtutibus, cùm & commentatio & actio requirantur, multò plus tamen agendo & pugnando, quàm cogitando proficitur.

17. Ad felicem omnium negociorũ ſucceſſum, plurimùm prodeſſe dicebat, ſi quis in ſuſceptis pijs negocijs, ita à ſolius Dei auxilio ſperato pendeat, ac ſi nulla adeſſent humana præſidia: ex

altera

altera verò parte, ſi ita omnia humana, ſed licita media adhibeat, ac ſi nulla eſſent acceſſura Diuina.

18. Superiores aliorum & Confeſſarios, dicebat debere imitari Angelos, qui in animarum ſibi commiſſarũ cuſtodia omnem quidem diligentiam præſtant, ſed quicunque ſit euentus, nihil de tranquillitate, nihil de beatitate ſua deperdunt.

19. Illis qui naturâ iracundi eſſent, magnoperè cauendum cenſebat, ſi cũ alijs iracundis verſarentur, facilè enim diſſidia naſci. Proinde ſuadebat talibus, ante ſe comparare, ac ſæpè meditari, qua ratione huic periculo reſiſterent. Quod non tantùm in præferuida natura faciendum putabat, ſed in reliquis etiam vitijs debellandis.

20. Si quis quid petat, quod tuæ perſonæ indecorum iudices, dicebat ab indignatione temperandum, & id curãdum, vt & quod poſtuletur neges, & amicum tamen eum qui poſtulat, beneuolumq; dimittas.

21. Religioſi hominis officium affirmabat eſſe, ab aulica vita homines

ad Chri-

ad Christũ potiùs adducere, quàm in illam quenquam inducere.

22. Dicebat S. Pater: Si à Deo expetenda sint signa, multò plura & clariora expetenda esse de solis præceptis seruandis, quàm de seruandis consilijs: quoniam ad consilia Christus Dominus apertè hortatus est, contra verò in habendis diuitijs, magnã ostendit difficultatem, magnumq; ac certũ periculũ salutis: Matth: 19. ℣. 23. 24.

23. Sũmopere iuuat ad vitæ spiritualis profectũ, omninò & nõ ex parte abhorrere ab omnib⁹ quæ mundus amat & amplectitur, & admittere ac concupiscere totis viribus quicquid Christus Dominus amauit, & amplexus est, scilicet contumelias, falsa testimonia, & iniurias pati ac stultum haberi, nullâ tamen datâ ad id occasione.

24. Vt meliùs ad hunc perfectionis gradum perueniatur, maius ac impensius studium cuiusque sit, quærere in Domino, maiorem sui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit, mortificationem.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.